

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. บทร้อยกรองร่วมสมัย

ความหมายของร้อยกรอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของ "ร้อยกรอง" ไว้ว่า "สอศดุกให้คึกคอกัน ประคิษฐ์ท่า แต่งหนังสือดีให้มีความไพเราะ ร้อยและเย็บดอกไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ"

เสฐียรโกเศศ ได้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า

ร้อยกรอง หมายถึง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ซึ่งมีถ้อยคำที่นำมา ประกอบประพันธ์กัน มีขนาดมาตราเสียงสูง คำ หนัก เบา และสั้น ยาว ตามแบบรูป (Pattern) ที่กำหนดไว้ แบบรูปที่กล่าวนี้นี้มากด้วยกัน ไม่จำเป็นจะต้องมีเฉพาะ แต่ที่กำหนดไว้ในตำรา ซึ่งว่าด้วยการแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนหรือฉันทลักษณ์^๒

ในตำราฉันทลักษณ์ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร ได้กล่าวว่า

โบราณเรียกคำประพันธ์ที่เป็น กลอน กาพย์ โคลง ฉันท์ ต่าง ๆ ว่า "บทกานท์" หรือ "คำกานท์" ซึ่งมักเอาไว้ท้าย เช่น ถ้าเป็น กลอน ก็เรียก

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. (พระนคร : โรงพิมพ์ การศาสนา, ๒๕๑๖), หน้า ๗๕๘.

^๒เสฐียรโกเศศ, การศึกษาวรรณคดีแ่งวรรณศิลป์ (พระนคร : ราชบัณฑิตย-สถาน, ๒๕๐๗), หน้า ๖.

"กลอนกานท์" ถ้าเป็นโคลงก็เรียก "โคลงกานท์" ... คำกานท์ทั้งหลายเกี่ยวกับข้อบังคับ เป็นต้นว่า สัมผัสคล้องจองกัน และวรรคตอนไต่จังหวะ ... คำกานท์ของไทยมีหลายประเภท ต่างก็มีลักษณะไม่เหมือนกัน *

๒ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ให้คำจำกัดความของร้อยกรองไว้ว่า "ร้อยกรองใช้สำหรับเรียกคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย ลิลิต กวีวิจารณ์ กลอนต่าง ๆ รวมทั้งบทกวีร่วมสมัยที่แต่งขึ้น ทั้งที่มีสัมผัสตามแบบแผน และที่ปลดปล่อยสัมผัส และเพลงปฏิพากย์อันมาจากเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นต่าง ๆ" ๒

ชลธิรา กลัค้อยู่ ไต่กล่าวถึงร้อยกรองว่า

ร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำสำนวน ภาษาที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่ามีฉันทลักษณ์แบบโบราณ รวมทั้งฉันทลักษณ์ที่ผู้แต่งคิดค้นขึ้นเองก็ได้ และ ... ร้อยกรองนี้เป็นคำที่บ่งลักษณะหรือกลวิธีในการประพันธ์ มิได้บ่งให้รู้สึกถึงคุณภาพของงานเขียน คั้งนั้น เมื่อมีการใช้คำนี้กับบทประพันธ์ใด ก็น่าจะเข้าใจได้ว่า เป็นการเรียกชื่อประเภทงานเขียนที่ยังมิได้ประเมินค่า *

จากความหมาย และความคิดเห็นที่นักปราชญ์ และผู้รู้ทางภาษากล่าวมา อาจสรุปได้ว่า ร้อยกรอง คือ การเรียบเรียงถ้อยคำสำนวนเข้าด้วยกันอย่างประณีตบรรจง เพื่อให้เกิดความไพเราะ สละสลวย ทั้งนี้ โดยมีแบบแผนอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะเป็นแบบแผนตามฉันทลักษณ์โบราณ หรือแบบแผนที่ผู้เขียนคิดค้นใหม่ก็ได้

* พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๔๘๗), หน้า ๓๕๐ - ๓๕๑.

๒ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, การประพันธ์ (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๑๔), หน้า ๒๐๘.

๓ ชลธิรา กลัค้อยู่, และคนอื่น ๆ, การใช้ภาษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๖๑ - ๑๖๓.

ประเภทและลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ร้อยกรองของไทยมีหลายประเภท หากจัดตามลักษณะการแต่งแล้วจะได้ ๕ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. กาพย์ แบ่งเป็น กาพย์ยานี กาพย์ฉมัง กาพย์สุรางคนางค์
กาพย์ขับไม้

๒. กลอน แบ่งเป็น กลอนแปด กลอนหก ซึ่งจัดเป็นกลอนสุภาพ
นอกนั้นยังมีกลอนคอกสร้อย สักวา เสภา นิราศ กลอนกลบทแบบต่าง ๆ

๓. โคลง แบ่งเป็น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ ซึ่งจัดเป็น
โคลงสุภาพ และยังมีโคลงคั่น โคลงกระทู้ โคลงกลอักษร

๔. ฉันท์ แบ่งเป็นหลายชนิด เช่น อินทวิเชียรฉันท์ กุซงคประยาต
ฉันท์ มาฆวณฉันท์ ฯลฯ

๕. ร่าย แบ่งเป็นร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ ร่ายคั่น และร่ายยาว
นอกจากนี้ ยังมีประเภทที่นำร้อยกรองบางประเภทมาแต่งรวมกัน เช่น
ร่ายแต่งรวมกับโคลง เรียกว่า ลิลิต โคลงแต่งรวมกับกาพย์ เรียกว่า กาพย์
เห่เรือ หรือ กาพย์ทอโคลง เป็นต้น

การแต่งร้อยกรองตามปรกติจะต้องกระทำตามแบบแผนที่มีบัญญัติไว้ ซึ่งเรียก
ว่า ฉันท์ลักษณะ ฉันท์ลักษณะของร้อยกรองแต่ละประเภทอาจมีเหมือนกัน หรือแตกต่างกันบ้าง

ฉันท์ลักษณะของร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ได้แก่

๑. ลักษณะคณะ
๒. ลักษณะสัมผัส
๓. ลักษณะคำครุ คำลหุ
๔. ลักษณะคำเอก คำโท
๕. ลักษณะคำเป็น คำตาย
๖. ลักษณะเสียง วรรณยุกต์

๓. ลักษณะพยางค์
๔. ลักษณะคำนำ
๕. ลักษณะคำสร้อย ๑

ลักษณะบังคับทั้ง ๕ ประการนี้ ฐานะนิยม นาคทรพพ ได้ผูกเป็นกาพย์
สุรางคนางค์ เพื่อให้จำได้ง่าย โดยเรียกว่า เนาวลักษณ์ ดังนี้

คณะ พยางค์

<u>สัมผัส</u> สัจฉ่าง	จำไว้ให้ดี
<u>ครุ</u> ลหุเสก	<u>เอกโท</u> วิถี
<u>คำ</u> เป็นตายมี	ใช้ให้เหมาะสม
<u>เสียงวรรณยุกต์</u> ไช้	
มีกำหนดใช้	ตามที่นิยม
<u>คำนำ</u> คำสร้อย	ร้อยกรองชวนชม
แต่งคำซ้ำคม	ยลแบบแบบไทย ๒

๑. คณะ เป็นลักษณะบังคับของร้อยกรองทุกประเภท กำหนดเกี่ยวกับรูปแบบของร้อยกรองแต่ละประเภทว่าจะต้องประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ อะไรบ้าง คำที่เป็นส่วนย่อยของคณะ ได้แก่ บท บาท วรรค คำ เช่น กาพย์ยานี กำหนดคณะไว้ว่า ๑ บทจะมี ๒ บาท แต่ละบาทประกอบด้วย ๒ วรรค วรรคแรกมี ๕ คำ วรรค

๑ สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร, ร้อยกรอง (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๖), หน้า ๔๓.

๒ ฐานะนิยม นาคทรพพ, การประพันธ์, หน้า ๒๑๕.

หลังมี ๖ คำ ดังนี้ เป็นต้น

๒. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ อาจจะมี ความหมาย หรือไม่มี ความหมายก็ได้ ในการแต่งร้อยกรอง เราถือว่า พยางค์ก็คือคำนั้นเอง ร้อยกรองแต่ละประเภทมีการกำหนดพยางค์ไว้แน่นอนว่าแต่ละวรรคจะมีกี่พยางค์

๓. สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุด ในร้อยกรองทุกประเภท นอกจากมีสัมผัสในร้อยกรองแล้ว ไทยเรายังนิยมมีสัมผัสในสำนวน และภาษิตต่าง ๆ เช่น ชิงกี๊รา ช่างีแรง, น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย ฯลฯ

สัมผัสที่นิยมกันในภาษาไทย มี ๒ ชนิด คือ

ก. สัมผัสสระ ได้แก่ คำที่มีเสียงสระพ้องกันตามมาตรา ถ้าเป็นคำที่มีตัวสะกด ก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราตัวสะกดแม่เดียวกัน เช่น กะ - จะ - ละ - นะ, เกิน - เกิน - เซิน - เพลิน - เเชิญ เป็นต้น

ข. สัมผัสอักษร ได้แก่ คำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน อาจเป็นตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูง คำ เข้าคู่กันก็ได้ หรือพยัญชนะควบคู่กันก็ได้ เช่น สว้ย - ซือ - ศรี - สร้อย - โศก - ทรัพย์, ปลอบ - ปลอย - ปลา - ปลด - เปลา

ประเภทของสัมผัส สัมผัสทั้ง ๒ ชนิดดังกล่าว ยังแบ่งเป็น ๒ ประเภทอีก คือ

๑. สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับ ได้แก่ สัมผัสที่ส่งและรับกันนอกวรรค เช่น ในกลอนแปด คำสุดท้ายของวรรคแรกจะไปสัมผัสกับคำที่ ๓ หรือคำที่ ๕ ของวรรคต่อไป เช่น

เอนระนาบ อาบน้ำค่างกลาง แคค หนาว หอ ครวง ยาวยอ คระย้า ร่านน้ำใส

สัมผัสนอก ใช้เฉพาะสัมผัสสระเท่านั้น

๒. สัมผัสใน เป็นสัมผัสไม่บังคับ มีคำสัมผัสคล้องจองกันอยู่ภายในวรรคเดียวกัน อาจเป็นสัมผัสสระ หรือสัมผัสอักษรก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมและความ

พอใจของผู้ประพันธ์ จะมีหรือไม่ก็ได้ สัมผัสในช่วยให้ร้อยกรองมีความไพเราะยิ่งขึ้น เช่น

แล้วอีกมุมละเมาะไม่วิเริ่มไหวแหวก สิ่งสอดแทรกซึ่งพบได้ในโลกกว้าง

๔. คำครุ คำลหุ เป็นคำที่บังคับใช้เฉพาะร้อยกรองประเภทฉันทน์ เท่านั้น
ครุ คือ คำที่มีเสียงหนัก ใ้แก่ คำที่ประสมกับสระเสียงยาวใน
มาตราแม่ ก.กา และคำที่ประสมกับสระเสียงสั้น หรือยาวในมาตราตัวสะกดทุกมาตรา
เช่น กา ที ฐู เคน พย ยักษ์ เป็นต้น

ลหุ คือ คำที่มีเสียงเบา ใ้แก่ คำที่ประสมกับสระเสียงสั้นในมาตรา
แม่ ก.กา และคำที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว เช่น กิ ฌ บิ ฐ (สำหรับคำที่มีสระอา
ประสม ถือว่าเป็นคำครุ แต่บางที่ก็อนุโลมให้เป็นลหุได้)

๕. คำเอก คำโท หมายถึง พยางค์ที่บังคับด้วยไม้เอก และไม้โท ใช้
บังคับในร้อยกรองประเภทโคลง และร่าย

คำเอก คือ พยางค์ที่มีไม้เอกบังคับทั้งหมด เช่น พี่ เล่า ไม้ สือ
และหมายถึงพยางค์ที่เป็นคำตายทั้งหมด จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ได้ เช่น เกิด
จาก เจ็บ ปวด คิด รัก พวง มาก นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการใช้เอก
โทษ คือ คำที่ไม่เคยใช้ไม้เอก แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยนวรรณยุกต์เป็นเอก
เช่น หนา เปลี่ยนเป็น ยา, ห้าง เปลี่ยนเป็น ฮ่าง เป็นต้น

คำโท คือ พยางค์ที่มีไม้โทบังคับทั้งหมด ไม่ว่าจะออกเสียงเป็นเสียง
วรรณยุกต์อื่นใดก็ตาม เช่น หนา ร้อย ยับ แจ้ว และหมายรวมถึงพยางค์ที่ใช้โท
โทษ คือ คำที่ไม่เคยใช้ไม้โท แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยนวรรณยุกต์เป็นโท เช่น
พี่ เปลี่ยนเป็น พี่, เล่น เปลี่ยนเป็น เหล้น เป็นต้น

๖. คำเป็น คำตาย คำเป็น หมายถึง คำที่ประสมด้วยสระเสียงยาว
ในมาตราแม่ ก.กา รวมทั้งคำซึ่งประสมด้วยสระ อำ ไอ โอ เอ และคำที่ประสมสระ
เสียงสั้น หรือยาวในมาตราแม่ กง กน กม เกย เกอว เช่น ตา ดี ไป ทำ
นา อย่า เล่น กิ่ง หาง แมว เป็นต้น คำตาย หมายถึง คำที่ประสม

ด้วยสระเสียงสั้นในมาตราแม่ ก.กา และคำที่ประสมสระเสียงสั้น หรือยาวในมาตราแม่ก กค กย เช่น เออะอะ รกิ วิกท รูปภาพ ประพฤติ เป็นต้น

๓. เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ทั้ง ๕ เสียง ตามอักษรวิธี เป็นลักษณะสำคัญที่บังคับใช้ในกลอน และกาพย์บางชนิด เสียงวรรณยุกต์ทั้ง ๕ เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา

๔. คำนำ หมายถึง คำที่ใช้ขึ้นต้นบทร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอน บทละคร ขึ้นต้นด้วย เมื่อนั้น บัดนี้

๕. คำสร้อย คือ คำที่ใช้เติมลงท้ายวรรคบ้าง ท้ายบาทบ้าง ท้ายหม่อมบ้าง เพื่อความไพเราะ หรือเพื่อทำให้เต็มข้อความ เช่น พี่ อา ฮา เฮย นา ฯลฯ คำสร้อยส่วนใหญ่จะปรากฏในบทร้อยกรองประเภทโคลง และร่าย

ความเป็นมาของร้อยกรองในอดีต

ไม่มีใครสามารถให้คำตอบได้ว่า ร้อยกรองของไทยเรากล้าถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด แต่ถ้านักจะเชื่อตามทฤษฎีที่ว่าร้อยกรองเก่ากว่าร้อยแก้ว และเชื่อตามที่เคยกล่าวกันมาว่าไทยเป็นชาตินักกลอนแล้ว ร้อยกรองก็ต้องมีมาก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช จะทรงประดิษฐ์อักษรไทยในปี พ.ศ. ๑๘๒๖ แต่เป็นร้อยกรองชนิดที่บันทึกอยู่ในสมอ และถ่ายทอดกันด้วยปาก หรือที่เรียกว่ากลอนสดนั่นเอง

ร้อยกรองปรากฏอย่างเป็นทางการเป็นหลักฐานครั้งแรกในวรรณคดีเรื่อง ลิลิตโองการแช่งน้ำ หรือประกาศแช่งน้ำโคลงท่า ซึ่งเชื่อกันว่าแต่งในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เป็นร้อยกรองประเภทโคลงกับร่าย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นนี้ มีร้อยกรองแทบทุกประเภท ยกเว้นกลอน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง การแต่งบทร้อยกรองเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น การแต่งฉันท และโคลงสี่สุภาพได้รับความนิยมมากกว่าบทร้อยกรองประเภทอื่น ภาพยี่ห้อโคลงก็เริ่มนิยมแต่งกันในระยะนี้

บทร้อยกรองประเภทกลอนเริ่มได้รับความนิยมอย่างสูงในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย และในสมัยนี้มีการแต่งร้อยกรองครบทุกประเภท

สมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๑ นับได้ว่าเป็นระยะที่มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมทุก ๆ ด้าน มีการแต่งร้อยกรองขึ้นใหม่พอ ๆ กับการรวบรวมของเก่าที่ขาดสูญไปตั้งแต่คราวเสียกรุงศรีอยุธยา พอถึงรัชกาลที่ ๒ การแต่งร้อยกรองได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นทุกประเภท บทร้อยกรองเริ่มมีรูปแบบแน่ชัดตายตัว กวีต่างเสนองานออกมาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลอนสุภาพได้ก้าวหน้าเฟื่องฟู เมื่อสุนทรภู่ได้พัฒนาให้มีสัมผัสแพรวพราวยิ่งขึ้น ยุคนั้นนับว่าเป็นยุคทองของวรรณคดียุคหนึ่ง ในรัชกาลที่ ๓ ร้อยกรองประเภทกลอนโดยเฉพาะกลอนเพลงยาว ยังคงมีผู้นิยมแต่งกันมาก และได้รับการยกย่องว่าแต่งดีที่สุด ครั้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๖ ก็ยังคงนิยมแต่งร้อยกรองกันมาก และเป็นสมัยที่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากกว่าสมัยใด ๆ ที่ผ่านมา^๑ และในระยะนี้เองที่ความนิยมในการแต่งร้อยแก้วได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อประมาณหลังรัชกาลที่ ๖ โฉมหน้าของร้อยกรองก็เปลี่ยนแปลงไป

บทร้อยกรองในอดีตส่วนใหญ่เป็นร้อยกรองขนาดยาว มีทั้งที่เป็นเรื่องเล่า บทพรรณนา และบทที่ไซ้ขบร้อง เนื้อเรื่องก็มีทั้งที่เป็นสารคดี และบันเทิงคดี โดยครอบคลุมเรื่องทางศาสนา คำสอน นิทาน บทแสดง บทสวด บทสวด บทสวด ประวัตินิทาน พงศาวดาร ฯลฯ การแต่งร้อยกรองในอดีต กวีจะเน้นอุทิศความงาม และความประพจน์ นิยมแต่งเรื่องประเภทจินตนาการ และเรื่องใกล้ตัว เช่น เรื่องยักษ เทวดา นรก สวรรค์ ป่าหิมพานต์ ฯลฯ ทั้งยังเน้นแง่ความงามในการตกแต่งถ้อยคำ เช่น เล่นคำ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๙ - ๔๐.

เล่นความ เน้นเสียง เน้นไวยากรณ์ให้ไพเราะด้วย ซึ่งใจความยิ่งกว่าเนื้อเรื่อง และแนวคิดอื่น ๆ^๑

มีผู้กล่าวว่า ร้อยกรองไทยในอดีตมีลักษณะเป็นมณฑลศิลป์ คือ เน้นในเรื่อง การเรียบเรียงถ้อยคำให้มีไวยากรณ์ ลีลาจังหวะ ให้มีความไพเราะ งดงามมากกว่า เน้นแง่คิด หรือปรัชญา นั่นคือ ร้อยกรองในอดีตเป็นวรรณกรรมเพื่ออารมณ์มากกว่าที่จะเป็นวรรณกรรมเพื่อปัญญา^๒

ร้อยกรองในสมัยปัจจุบัน

หลังสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นต้นมา ร้อยกรองเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปมีทั้งในด้านความคิด ลักษณะการแต่ง และขนาดของร้อยกรอง^๓

การคิดคล้ายขยายตัวของร้อยกรองสมัยใหม่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างแยกจากกันไม่ออก การติดต่อเจริญไมตรีกับคนต่างชาติ ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไป กวีบางคนจึงไม่ได้เขียนเพื่อสนองอารมณ์ตน หากแต่สะท้อนภาพและวิพากษ์วิจารณ์สังคมตามไปด้วย ร้อยกรองในตอนนี้มีขนาดสั้น และเสนอความคิดหรือเนื้อหาอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา นอกจากเพื่อความรวดเร็ว และง่ายต่อความเข้าใจ กวีได้หันเข้าหามวลชน ด้วยการเสนอความคิดผ่านรูปแบบกวีนิพนธ์ที่ง่ายต่อการรับ เช่น กลอน และฉันท์พื้นบ้าน ร้อยกรองประเภทนี้ที่ ซึ่งยากต่อการเขียนและการอ่าน เริ่มหมดความนิยมลง ความคิดของผู้แต่งร้อยกรองรุ่นใหม่เริ่มขยายแวงกว้างขวางออกไปจากเดิม ทำให้เนื้อเรื่องของร้อยกรองมีทั้งบทพรรณนา บทบรรยายความ

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ กุหลาบ มลลิกะมาส, วรรณกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๔), หน้า ๑๔๔.

^๓ ลีธธา พิณจุฑาคด และประทีป วาทิกทินกร, ร้อยกรอง, หน้า ๔๑.

รู้สึกต่าง ๆ บทวิจารณ์การเมือง สังคม สภาพการณ์ปัจจุบัน และความเป็นอยู่ของ
สามัญชน ของชาวไร่ ชาวนา กรรมกรผู้ไ้แรงงาน ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่าร้อย
กรองสมัยก่อน ศิลปะแบบมณฑลเทศาภิบาลในการแต่งร้อยกรองที่เคยนิยมนั้น ถือว่ามีความ
สำคัญเป็นอันดับรองลงไปจาก "ความคิด" จึงมีผู้กล่าวว่า ร้อยกรองในยุคนี้เป็นภาพย
กลอนแห่งความคิด (Poem of Ideas) มากกว่าที่จะเป็นภาพยกลอนแห่งอารมณ์
(Poem Appeals to the Senses)^๑

ทางด้านฉันทลักษณ์และการวางรูป นักเขียนร้อยกรองรุ่นใหม่สนใจในเรื่อง
กำหนดคณณะต่าง ๆ น้อยลงกว่าเรื่องความคิด จึงอาจเขียนฉันทลักษณ์แบบแผนไปบ้าง เช่น
กลอนของอังคาร กัลยาณพงศ์ หรือวางรูปใหม่แปลก เช่นร้อยกรองของจาง แซ่ตั้ง
แต่ก็ยังมีผู้ที่ยึดถือฉันทลักษณ์เดิมอยู่อย่างเคร่งครัดบ้างเหมือนกัน มีนักเขียนบทร้อยกรอง
บางคนพยายามปรับปรุงฉันทลักษณ์โบราณให้เป็นลักษณะแบบฉบับของตน การเลือกฉันทลักษณ์
มาแต่งส่วนใหญ่ ไม่นิยมคำประพันธ์ที่ยาก ๆ เช่น ฉันท ร่าย และกลบท แต่จะนิยม
แต่งคำประพันธ์ง่าย ๆ เช่น กลอน กาพย์ และโคลง กลอนได้รับความนิยมมากที่สุด
นอกจากนี้ยังได้นำเพลงพื้นบ้าน หรือบทกลอนเด็กมาเป็นสื่อในการเสนอแนวความคิดใหม่
อย่างแนบเนียนด้วย^๒

การใช้ถ้อยคำส่วนใหญ่ใช้ถ้อยคำกระท่อารมณ์ มีทั้งถ้อยคำประณีตอ่อนหวาน
และถ้อยคำรุนแรงก้าวร้าว ใช้ถ้อยคำในชีวิตประจำวันได้ทุกคำ แม้บางคำจะไม่สุภาพ
นัก โวหารที่ไ้ใช้มักเป็นโวหารเปรียบเทียบเป็นส่วนใหญ่

ในด้านแนวความคิด บทร้อยกรองในยุคนี้ มักเสนอแนวคิดที่รุนแรง วิพากษ์
วิจารณ์อย่างมีอารมณ์ มุ่งให้สะเทือนใจด้านสังขธรรม (ความจริง) มากกว่าความ

^๑ กุหลาบ มัลลิกะมาส, วรรณกรรมไทย, หน้า ๒๐๕ - ๒๐๗.

^๒ ชวน เพชรแก้ว, "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรอง
ร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," หน้า ๒๑๔.

ไพเราะ หรือเขียนตามแนวความคิด Realistic มากกว่า Idealistic นักเขียนส่วนใหญ่ยึดหลัก "ศิลปะเพื่อศิลปะ" และ "ศิลปะเพื่อชีวิต" หรือ "ศิลปะเพื่อประชาชน" *

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า การประพันธ์ร้อยกรองในปัจจุบันนี้กำลังเป็นที่น่าสนใจ คิวว่ามีผู้ร้อยกรองแบบไม่ซ้ำเดิมเกิดขึ้น และมีความเห็นขัดแย้งกันในวงนักอ่าน มีคนกลุ่มหนึ่งยกย่องนักเขียนร้อยกรองบางคนมาก มีผู้อ่านบางคนตำหนิอย่างแรง ... ความนิยมร้อยกรองอย่างใหม่ คงจะเจริญขึ้นเรื่อย ๆ เพราะลักษณะฉันทที่มีมาแต่เดิม มีอายุนานพอสมควรแล้ว ไม่มีอะไรจะอยู่ยงคงทนไม่เปลี่ยนแปลง จึงไม่มีเหตุชวนเชื่อว่า กฎเกณฑ์การแต่งกาพย์กลอน โคลงฉันทของไทยที่นิยมใช้มาภายในสองร้อยปีที่แล้วมานี้ จะอยู่ไปโดยไม่เสื่อมความนิยม หรือไม่เปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกัน ก็ไม่อาจทำนายได้ว่า ฉันทลักษณะแบบที่ว่าจะสูญหายไปเลย โดยเฉพาะถ้าเนื้อหาของบทร้อยกรองยังมีความหมายแก่นรันหลัง เขาก็จะให้ความสนใจต่อไป ๒

มีร้อยกรองอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเริ่มนิยมกันขึ้นในโลกตะวันตก และเริ่มแพร่หลายในเมืองไทยกันบ้าง เรียกกันว่า กวีนิพนธ์แบบรูปธรรม ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ให้ความเห็นว่า กวีนิพนธ์แบบรูปธรรมเป็นกวีนิพนธ์ที่ไม่ถือว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ไม่มีเนื้อ มีตัว แต่มีความหมาย ที่จริงนั้นภาษานอกจากจะมีเสียงแล้วยังมีรูป คือ รูปที่เขียนลงบนหน้ากระดาษ หรือวัตถุใดก็ตามที่ใช่เขียน จึงหันมานิยมเขียนร้อยกรองที่มีรูปแบบที่ช่วยนัยน์ตาให้แลเห็นภาพ และจากภาพนั้นให้เกิดความนึกคิดไปตามแนวโคแนวหนึ่ง ตามที่ผู้ประพันธ์จะคิดหรือที่ผู้อ่านจะตีความ ๓

* เรื่องเดียวกัน.

๒ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวใจของวรรณคดีไทย," ใน วรรณ-
ไวทยากรณ์ วรรณคดี (พระนคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๒๕ - ๑๒๖.

๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๔ - ๑๔๕.

มีผู้ให้ความเห็นในเรื่องกวีนิพนธ์รูปธรรมกับกวีนิพนธ์แบบเก่า ว่า

กวีนิพนธ์ในสมัยก่อนอาจได้รับการเอ่ยอ้างถึงว่าเป็นแบบคลาสสิก หรือแบบเก่า กวีนิพนธ์แบบเก่ามีรูปแบบมีตัวกลางสำหรับสื่อความคิดและอารมณ์อย่างชัดเจน กวีนิพนธ์สมัยปัจจุบัน คล้ายคลึงกับศิลปกรรม คนตรี และศิลปการละครร่วมสมัยเดียวกัน งานศิลปะร่วมสมัยแขนงต่าง ๆ นี้ แสดงถึงความมีอิสระเสรีอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน กวีนิพนธ์รูปธรรม อาจเป็นประเภทเข่าส่อง หน้าส่อง วิพากษ์วิจารณ์สังคม ฯลฯ เช่นเดียวกับกวีนิพนธ์อื่น ๆ ในสมัยต่าง ๆ สิ่งที่แตกต่างกันออกไปก็คือ ความแตกต่างของตัวกลาง หรือสื่อสำหรับถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดของกวี ตัวกลางหรือสื่อกลางสำหรับการแสดงออกของกวีตามแบบเก่า อันได้แก่จังหวะ และสัมผัส ไม่มีความจำเป็นต่อความพึงพอใจทางสติปัญญาอีกต่อไป ... รูปแบบของกวีนิพนธ์สมัยใหม่ เราควยสิ่งหรืออุปกรณที่เห็นได้ควยตา *

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Waldermar C. Sailer, Angel's Poetry (Bangkok : Chuan Printing Press, 2520), pp. 16 - 18.

ตัวอย่างกวีนิพนธ์รูปธรรม ของ นักเรียนอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ปี แห่ง
โรงเรียนนานาชาติ กรุงเทพฯ

Johan Nystroem

| The Roads of Bangkok

Slither slither slither

voom voom voom voom voom

splat s-l-i-t-h-e-r

Helene Ivanov

* Waldermar C. Sailer, Angels' Poetry, pp. 25,80.

มีนักเขียนร้อยกรองของไทย ซึ่งบทประพันธ์ของเขาได้แปลออกเป็นภาษาอังกฤษแล้ว คือ จ่าง แซ่ตั้ง ได้ชี้แจงในคำนำของหนังสือของเขาตอนหนึ่งว่า "ศิลปะการเขียนตัวอักษร กวีนิพนธ์ และจิตรกรรม อาจกล่าวได้ว่ามีความเกี่ยวเนื่องกันประหนึ่งว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศิลปะการเขียนอักษรนั้น คือ จิตรกรรมและกวีนิพนธ์ ผนวกกันเข้านั่นเอง" *

ถ้าพิจารณาแนวคิดของเขา จะเห็นว่ามีลักษณะคล้ายกวีนิพนธ์รูปธรรม ตัวอย่าง งานของจ่าง แซ่ตั้ง

"กลางคืน"

ท้องฟ้า ยามกลางคืน

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

จันทร์

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

พื้นดินทุกแห่ง เงียบหลับ คงเหลือแต่เสียงร้องของแมลง

ศูนย์วิทยศาสตร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวเลี้ยววรรณคดีไทย," หน้า ๑๓๑.

นักเขียนบทร้อยกรองร่วมสมัย ๔ คน คือ อังคาร กัลยาณพงศ์, อุชเชณี, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ จินตนา ปิ่นเฉลียว ที่ผู้วิจัยได้นำผลงานมาใช้เป็นแบบฉบับในการสร้างแบบฝึกหัดขณะนั้น ได้ประพันธ์บทร้อยกรองในลักษณะต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

บทร้อยกรองของอังคาร กัลยาณพงศ์

อังคารนิยมแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลงมากที่สุด แต่กาพย์ กลอนของอังคาร มักมีลักษณะเด่นชัด คือ จำนวนพยางค์คลาดเคลื่อน สัมผัสผิด มีผู้กล่าวว่า อังคารเป็นตัวแทนเก่าของความงามใหม่ ที่กล้าใช้สิ่งที่วรรณกรรมรุ่นเก่ากล่าวหาว่าผิดจนลักษณะ หรือไม่ใช่กวีนิพนธ์ แม้ความงามของกวีนิพนธ์ของอังคารจะไม่เป็นจริงทางโลกมากนัก แต่ก็ถือว่า เขาเป็นผู้กล้าหาญคนแรกที่ท้าทายกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์^๑ อังคารมีแบบฉบับการประพันธ์ที่เป็นของตนเองที่เด่นที่สุด คือ การบรรยายธรรมชาติในเชิงงามประจักษ์ภาพวาด และจินตนาการที่กว้างไกล แปลกและใหม่ เพิ่มไปด้วยศิลปะการใช้ภาษาที่ประณีต บรรจง ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจตามไปด้วย แต่บางครั้งอังคารก็เลือกใช้คำพื้นบ้านที่ฟังดูกระด้าง หยาบคาย และรุนแรง ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวถึงงานของอังคารว่า บทกวีของอังคารเปลี่ยนแปลงไปจากบทกวีเดิมของไทยในข้อสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้นำใช้สมอง พร้อมกับเร้าอารมณ์อันประณีต เพราะบทร้อยกรองเดิมของไทยนั้น มักจะเร้าอารมณ์เป็นส่วนใหญ่^๒

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑สุชาติ สวัสดิ์ศรี, "แนวคิดของนักเขียนวรรณกรรมไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๕๔๔ ปัจจุบัน," วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๖), หน้า ๔๙.

^๒ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวเลี้ยวของวรรณคดีไทย," วรรณไวทยาการวรรณคดี, หน้า ๑๓๑.

แนวความคิดในบทร้อยกรองของอังคาร มีหลายแนว เช่น แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะสังคมและการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณวัตถุสถานต่าง ๆ แนวความคิดในแง่ปรัชญา โดยเฉพาะปรัชญาที่เกี่ยวกับค่านิยม หรือคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์

ผลงานของอังคาร ได้แก่ ลานน้ำพุกระดัง กวีนิพนธ์ของอังคาร กัถยาณพงศ์ บางบทจากสวนแก้ว ฯลฯ

บทร้อยกรองของอุชเชนี

อุชเชนี นิยมแต่งกลอนสุภาพและกาพย์มากที่สุด บทร้อยกรองของอุชเชนี เครื่องคิดค้นหลักขบโบราณ โดยเฉพาะบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ มีสัมผัสแพรวพราว รูปแบบของบทร้อยกรองส่วนใหญ่เป็นการพรรณนาอารมณ์ แสดงความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่าง ๆ อุชเชนีใช้ถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ประณีตบรรจงในการเลือกใช้คำ มีรสทางศิลป์ มีลีลา จังหวะที่ประทับใจ ถ้อยคำที่ใช้บางครั้งมีพลังแฝงเร้น

แนวความคิดของอุชเชนี มักสะท้อนภาพสังคม เหตุการณ์ ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อระบบการปกครอง ความแตกต่างของสภาพสังคม ระหว่างชาวชนบทและชาวกรุง ตลอดจนการจรรโลงสังคมเน้นให้เห็นถึงความรักที่มีต่อมวลมนุษยชาติด้วยกัน

ผลงานของอุชเชนี ที่รวมพิมพ์เป็นเล่มได้แก่ ขอบฟ้าขลิบทอง และดาวดวงนภาทิน

บทร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

บทร้อยกรองของเนาวรัตน์ มีลักษณะเฉพาะตัว เนาวรัตน์เป็นนักเขียนที่ช่างเลือกสรรคำมาใช้ให้เกิดความไพเราะได้อย่างดี ในระยะแรก ๆ เนาวรัตน์ยังคงนิยมเขียนตามรูปแบบฉันทลักษณ์โบราณอยู่ งานเขียนของเนาวรัตน์ใช้คำประพันธ์เกือบทุกประเภท แต่ส่วนใหญ่มักเป็นกลอนสุภาพ การใช้ถ้อยคำมักนิยมคำที่เสียดสีเชิงธรรมชาติ คำที่มีความหมายลึกซึ้ง ไพเราะ งดงาม ทำให้เกิดภาพ เกิดเสียง เกิดความรู้สึก

ตามไปด้วย

แนวความคิดของเนาวรัตน์ แบ่งได้เป็น ๓ แนว คือ อารมณ์ อุดมคติ และบริสุทธิ์ งานของเนาวรัตน์ในช่วงแรก ๆ มักพูดถึงความรัก ความชื่นชมในธรรมชาติ ศิลปกรรมและการดนตรี ต่อมาก็เริ่มหันเข้าสู่ขบวนการ เพื่อความสุขสงบ นอกจากนี้ มีการเรียกร้องความเป็นธรรม และการปลุกใจ ซึ่งจะปรากฏในบทร่ายกรองช่วงหลัง ๆ

ผลงานของเนาวรัตน์ได้แก่ รวมกลอนสายขวัญ หางนกยูง คำหอม รุ่ง ปาริชาติ วิวาห์สีทอง คำหยาด อาทิตย์ถึงจันทร์ เพียงความเคลื่อนไหว และ ชักม้าชมเมือง ฯลฯ

บทร่ายกรองของจินตนา ปิ่นเฉลียว

จินตนา ปิ่นเฉลียว นิยมเขียนบทร่ายกรองประเภทกลอนสุภาพมากกว่าอย่างอื่น การส่งรับสัมผัสเคร่งครัดตามรูปแบบฉันทลักษณ์เดิม การใช้ถ้อยคำ จินตนานิยมใช้ถ้อยคำธรรมดาเรียบง่าย นิยมใช้คำสื่อความหมายมากกว่าที่จะเน้นทางด้านศิลป์ บางครั้งก็เป็นภาษาพูด ภาษาสะแลง เพื่อถ่ายทอดความสมจริงให้มากที่สุด

แนวความคิดของจินตนา ส่วนใหญ่สะท้อนภาพชีวิตและสังคมความเป็นอยู่ทั่วไป การเยาะหยันการเมือง และการคอร์รัปชัน การอนุรักษณ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การจรรโลงสังคม

ผลงานของจินตนา ได้แก่ รวมบทร่ายกรองชุด ชมพู ชมพูนุท ดอกหญ้า ชุด ๑ - ๒ ชมพูและกลอนใหม่ วลีเด็ด และร่ายกรองเรื่องยาว เช่น นิราศ พระอาราม และเพลงยาวอวยชัยาวสาน

ข. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ หรือทจนความรู้ลึกลับลึกซึ้ง และจินตนาการชอกเป็นสายสัมพันธ์กัน จะเป็นข้อความสั้น ๆ คำของคำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ซึ่งเขียน เหล่านี้จะมีเอกลักษณ์ มีความเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านความคิด และการใช้ภาษา เรียบเรียง*

นิคยา อุดธิโยธี ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า "การเขียนอย่างสร้างสรรค์ เป็นการแปรประสบการณ์ที่ออกเป็นข้อคิด ซึ่งอาจแตกต่างไป จากการเขียนแต่ขงระโยค เพราะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ไม่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายนอก แต่มาจากปรัระโยคการณ ซึ่งเกิดจากภายในมาดลระ"๒

พิศมัย สิงห์แก้ว ก็ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า "หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ความรู้สึกและ เจตนาารมณ์ของผูเขียนเป็นภาษาเขียนที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ชวนให้เพลิกเพือน งานเขียนนั้นอาจจะไม่ไ้ในศตลโลก แต่ใหม่สำหรับผู้เขียนเอง"

*สุจวิศ เต็มรชอบ และสายใจ อินทรมัทรรมย์, วิธีสอนภาษาไทยระคัมมัชยม ศึกษา, หน้า ๑๖๐

๒นิคยา อุดธิโยธี, "วิธีสอนให้เค็กรู้จักเขียนอย่างสร้างสรรค์" หน้า ๖๐.

๓พิศมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรยงค้ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณัฒิต แผนกวิชามัชยมศึกษา บัณัฒิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๑.

เมารี แอปพิลเลท (Mauree Applegate) กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า "การเขียนมีจุดเริ่มต้นมาจากความคิด ซึ่งเด็ก ๆ มีอยู่มากมาย ความคิดสร้างสรรค์ คือ สิ่งที่เราเชื่อถือกันว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความล่องหนในเด็กด้วยหอคความคิดเหล่านี้ออกมา ไม่ใช่สิ่งที่ครูจะกำหนดให้เขียนหรือแม่จะกำหนดตนเองให้เขียนออกมาได้ แต่ถ้าวรรู้สึกรักก็อาจจะเขียนได้"^๑

กรีน เพทตี (Greene Petty) กล่าวว่า "การเขียนแบบใด ๆ ก็ตามถือว่ามีความสร้างสรรค์ทั้งนั้น แต่สิ่งซึ่งถือว่ามีลักษณะสร้างสรรค์มากในการเขียน คือ การเขียนคำประพันธ์ หรือเรื่องสั้น"^๒

เจ เอ็ม ฮุก (J.N. Hook) ได้สรุปว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ

๑. ความคิดริเริ่มที่ได้จากการมองสิ่งที่เคยพบเห็นมาแล้วในแนวแปลกใหม่กว่าเดิม หรือการจับสิ่งที่มีอยู่แล้วในรูปแบบใหม่

๒. งานเขียนทุกชนิดที่แสดงความคิดริเริ่ม จะถือว่าเป็นงานเชิงสร้างสรรค์ แต่คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ของงานเขียนแต่ละชิ้นอาจแตกต่างกัน^๓

ความหมายต่าง ๆ ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่กล่าวมานี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนสิ่งใดก็ตามที่เกิดจากความคิดและจินตนาการของตนเอง มีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

^๑Mauree Applegate, Helping Children Write (Illinois : Row Peterson, 1954)

^๒Greene Petty, Developing Language Skills in the Elementary Schools, 2d ed. (Boston : Allyn and Bacon, 1965), p.393.

^๓J.N. Hook, Writing Creatively (Boston : D.C. Heath and Company, 1963), pp.1 - 3.

ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่นอกเนกนัย (Divergent Thinking) ตามทฤษฎีของ กิลฟอร์ด (Guilford) ซึ่ง กิลฟอร์ดได้ให้ความหมายไว้ว่า " การสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทั่ว ๆ ไปที่ทุกคนมี ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลอาชีพใดโดยเฉพาะ ลักษณะเด่นของความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด (Fluency)"

เกด (Gale) กล่าวว่า " ความคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในทุกคน และสามารถส่งเสริมให้เจริญงอกงามได้"^๒

มาสโลว์ (Maslow) ได้กล่าวว่า " บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่นโดยทั่วไปในลักษณะเฉพาะอย่าง คือ ความเป็นตัวของตัวเอง และไม่ขาดกังวลต่อสิ่งที่เขายังไม่ทราบต่อสิ่งที่ลึกลับ และน่าสงสัย หรือประหลาดใจ แต่กลับรู้สึกพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น"^๓

แอนเดอร์สัน (Anderson) สรุปว่า " การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการความคิดที่แตกต่างจากความคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ตรงที่

^๑J.P. Guilford, The Nature of Intelligence (New York : McGraw-Hill Book Co., 1968), p. 100.

^๒R.F. Gale, Developmental Behavior. (Toronto : The McMillan Co., 1969)

^๓A.H. Maslow, Motivation and Personality (New York : Harper and Brother, 1954)

ความคิดสร้างสรรค์นั้นเกี่ยวข้องกับความคิดใหม่ ๆ ที่ตรงข้ามกับความคิดแบบเดิม หรือมี
 ปฏิกริยาตอบสนองต่อความคิดของคนอื่น ๆ การสร้างสรรค์เป็นการกระทำที่เลือกจาก
 ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบ (Pattern) อย่างไม่ใหม่ ความคิด
 ใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ การสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่บุคคลเป็นเจ้าของในระดับต่าง ๆ กัน
 ทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพการสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถพัฒนาได้ขึ้นทุกระดับอายุและ
 ทุกสาขาวิชา "การจัดประสบการณ์ได้เหมาะสม"

เทลเลอร์^๒ (Taylor) และ ทอนเรนซ์^๓ (Torrance) ได้ให้ทัศนะว่า
 ผลของความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่จำเป็นต้องถึงขั้นสูงสุดตั้งเช่น การคิดค้นประดิษฐ์สิ่ง
 ใหม่ ๆ หรือการสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดคำนวณขนานนามกรรม แต่อาจจะเป็นขั้นหนึ่งขั้นใด
 ใน ๕ ขั้น ต่อไปนี้

- ขั้นที่ ๑ เป็นขั้นที่แสดงออกอย่างอิสระในด้านความคิดริเริ่ม โดยไม่
 คำนึงถึงคุณภาพของงาน
- ขั้นที่ ๒ งานที่เป็นผลผลิต ขั้นนี้ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง
- ขั้นที่ ๓ เป็นงานประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร
- ขั้นที่ ๔ เป็นการปรับปรุงงานขั้นที่ ๓ ให้ดีขึ้น
- ขั้นที่ ๕ เป็นงานที่เกิดจากการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด เช่น
 ค้นพบทฤษฎีหรือหลักการใหม่ ๆ

^๑Ronald D. Anderson and Others, Developing Children Thinking Through Science (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1970), p. 90.

^๒I.A. Taylor, Creativity. (New York : Hasting House, 1959), pp. 51-82.

^๓E.P. Torrance, Guiding Creative Talent (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1964), p. 5.

เมื่อความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในทุกคนเช่นนี้ ก็สามารที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาได้เช่นเดียวกับพฤติกรรมคนอื่น ๆ ดังนั้น การเรียนการสอนในสถานการศึกษาต่าง ๆ จึงควรที่จะเป็นไปในลักษณะที่จะส่งเสริมให้ยูเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จากผลการศึกษาของ โรเจอร์ส (Rogers) พบว่า "ภาวะที่ส่งเสริมให้บุคคลกล้าคิดกล้าสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาวะที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตัวเองมีค่าและได้รับการยอมรับ รวมทั้งภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก โดยไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือประเมินค่า"^๑

วิลท์ (Wilt) ได้เขียนรายงานว่า "ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะลดลงในราวประมปีที่ ๘ เมื่อเขาต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมเพิ่มมากขึ้น เช่น การแต่งกาย บทบาทของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย เป็นต้น"^๒

เฮลลอค (Hurlock) ได้รวบรวมผลงานเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ คือ บิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การให้ความรักเคารพในสิทธิของเด็ก ให้ความเท่าเทียมกันในครอบครัว การอบรมเช่นนี้จะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์สูง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนนั้น ทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่มและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง"^๓

^๑C.R. Rogers, "Towards a Theory of Creativity," In Creativity, ed. P.E. Vernon (Harmondsworth : Penguin Books Ltd., 1970), pp. 146-149.

^๒M.E. Wilt, Creativity in the Elementary School (New York : Appleton-Century-Crofts, Inc., 1959)

^๓E. Hurlock, Adolescent Development (New York : McGraw-Hill Book Co., 1955)

✓ เขาวานา ยุทธสุริยพันธ์ ได้วิจัยพบว่า "นักเรียนที่ใช้หลักสูตรของโรงเรียนสาธิต ซึ่งมีบรรยากาศแบบเสรี เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ไม่เคร่งครัดในระเบียบแบบแผนมากนัก มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ"^๑

✓ ลาวรรณ ลิขิตทรัพย์ ได้วิจัยพบว่า "นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสาธิต มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทุกด้านเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นเรียน ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ ความคิดสร้างสรรค์มีพัฒนาการในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ความคิดสร้างสรรค์ลดลง ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติมีลักษณะการเรียนการสอนไม่เสริมสร้างให้เกิดความคิดสร้างสรรค์"^๒

✓ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ก็ได้ทำการวิจัยสรุปผลว่า "กลุ่มนักเรียนประเภทโรงเรียนสาธิต กรมการฝึกหัดครูได้ค่าเฉลี่ยความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดตกแตง สูงกว่านักเรียนประเภทสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล องค์การ และโรงเรียนราษฎร์"^๓

^๑เขาวานา ยุทธสุริยพันธ์, "การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๔)

^๒ลาวรรณ ลิขิตทรัพย์, "การเปรียบเทียบความวิตกกังวลและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

^๓กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครู, สรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้นอนุบาล-ป.๔ (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๒๑) หน้า ๕๑.

ผลการศึกษาก็กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีในทุกคน และเป็นสิ่งที่ฝึกฝน อบรมส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูในวัยต้นของชีวิต ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีส่วนสนับสนุนความเจริญงอกงามทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น หากเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่เหมาะสมถูกต้อง และต่อเนื่องตลอดไปจะมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก

การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ประพันธ์ สายวิเชียร โค้เก็บ
ความจางทความของ เจมส์ เอ สมิท (James A. Smith) ซึ่งได้เสนอแนะจำ
สภาพที่จะมีส่วนช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น ควรมีสภาพดังนี้

๑. สภาพที่ช่วยทางด้านอุปกรณ์ โดยครูสามารถที่จะแสวงหาความรู้ และ
เครื่องมือได้จากแหล่งวิชาในชุมชน หรือจากห้องสมุดของโรงเรียนและที่สำคัญ คือ การ
สะสมของครูเอง

๒. สภาพที่ช่วยทางด้านการเรียนการสอน นั่นคือ ครูจะต้องมีความรู้
ความสามารถในเชิงวิชาจริงเป็นอย่างดี และมีความคิดที่จะแก้ไขปัญหาคำถามต่าง ๆ อย่าง
มีเหตุผล มีทัศนคติสนใจและคำนึงกระตือรือร้นในการไปหาความรู้ และที่สำคัญ คือ
คำถามที่ครูใช้จะต้องเป็นคำถามที่ช่วยให้นักเรียนคิดหาเหตุผล และได้รับการฝึกหัดบ่อย ๆ
เช่น คำถามที่ถามด้วยคำว่า ทำไม (why) อย่างไร (how)

๓. สภาพที่ส่งเสริมด้านอารมณ์และสังคม ครูจะต้องมีความมั่นใจในความรู้
และการกระทำว่าจะไปได้อย่างมั่นคง และในขณะที่เดียวกันต้องมีความมั่นใจในการคิดริเริ่ม
ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้วย

๔. สภาพที่จะส่งเสริม หรือพัฒนาในแง่ของตัวครูเอง ทั้งในด้านความรู้
และประสบการณ์ ซึ่งสภาพการนี้จะต้องอาศัยโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญ อาจจะมา
ในรูปของการอบรม ฝึกปฏิบัติ หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูต่างโรงเรียน

โดยเฉพาะในแง่ของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจะได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่
จะเห็นว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ใน
ตัวเด็ก ครูที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และทฤษฎีของความคิด
สร้างสรรค์เป็นอย่างดีนั้น จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามความ
มุ่งหมาย และช่วยให้พัฒนาการของเด็กทุก ๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของครูที่ช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

๑. มีความตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นสิ่งจำเป็น
สำหรับนักเรียนและเกิดขึ้นได้เสมอทุกโอกาส
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากคนอื่น จะ
ต้องไม่ตำหนิติเตียน หรือกล่าวหาว่าเด็กคิดนอกกรอบนอกทาง
๓. รู้คุณค่าของตัวเอง จะต้องไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ถือตัว พร้อมทั้งมี
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอยู่เสมอ
๔. รู้จักเสียสละ มีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อส่วนรวม
๕. มีความกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง มีความคล่องแคล่ว ว่องไว
ในการทำงาน
๖. มีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอในด้านการสอน การสมาคมกับผู้อื่น
พร้อมทั้งมีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตัวเอง
๗. มีความอดทน อดกลั้น ไม่ท้อแท้ เมื่อประสบปัญหาที่ยุ่งยาก และ
สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้สำเร็จ
๘. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศที่อ่านวยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
ได้ทุกโอกาส

ประหยศ สายวิเชียร, "ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำเป็นสำหรับครูเพียง
ใด," ศึกษาศาสตร์สาร ๘ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๒๒) : ๓๑.

๘. มีทัศนคติทางบวกแก่ตนเอง โดยแสวงหาและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ อยู่เสมอ และพยายามคิดค้นหาความสำเร็จแปลก ๆ ใหม่ ๆ

๑๐. คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมา พร้อมทั้งสามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นมา สร้างประโยชน์ให้เด็กรู้จักคิดในค่านสร้างสรรค์

ในการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก ครูควรปรับปรุงวิธีสอนและยึดหยุ่นเนื้อหาในลักษณะดังต่อไปนี้

๑. เด็กบังคับให้เด็กทำตามคำสั่งของครูอยู่ตลอดเวลา เช่น การให้เด็ก เขียนภาพตามแบบที่ครูเตรียมไว้

๒. ส่งเสริมให้เด็กช่างสังเกต ช่างซักถาม และสนองตอบคำถามของเด็ก ด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น

๓. ตั้งใจฟังคำถามแปลก ๆ ของเด็ก

๔. นับถือความคิดแปลก ๆ ของเด็ก

๕. แสดงให้เด็กเห็นว่า ความคิดของเด็กมีคุณค่าและเป็นประโยชน์

๖. ยกย่องนักเรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๗. เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ ค้นคว้าอยู่เสมอ โดยไม่ใช่วิธีชูตัวอย่างเด่น

๘. กระตุ้นให้เด็กมีบุคลิกภาพสร้างสรรค์ด้วยการ

ก. ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น

ข. เปิดโอกาสเพียงพอให้เด็กฝึกการรับรู้ทั้ง ๕ คือ สัมผัส

สुकดิน สัมผัส พัง และพินิจพิเคราะห์

ค. ส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จ และลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครู, สรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้นอนุบาล - ป.๔, หน้า ๕๒ - ๕๓.

ง. ขจัดความกลัว ความก้าวร้าวของเด็ก และสร้างความเชื่อมั่น
 พึงพอใจ และความมั่นคงปลอดภัยแก่เด็ก^๑

วอล์คเกอร์ (Walker) ได้สำรวจบุคลิกภาพของครูจำนวน ๑๒๕ คน จาก
 โรงเรียนที่มีบรรยากาศส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือ โรงเรียนที่เปิดโอกาส
 ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเองโดยเฉพาะ กับโรงเรียนที่มีบรรยากาศไม่ส่งเสริม
 ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือ สอนให้ท่องจำ ข้อเท็จจริงตามหลักสูตร
 ปรากฏว่าครูในโรงเรียนที่มีบรรยากาศส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีความเคร่ง
 ครัดน้อยกว่าทำให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ได้เต็มที่^๒

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
 สรรคขึ้น สภาพโรงเรียน หลักสูตร การเรียนการสอน และครู มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยว
 เนื่องกันอย่างมากในการที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาจนถึง
 ขั้นสูงสุด

การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แมคคี (McKee) ได้เสนอแนะใน
 เรื่องการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่ามีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

๑. ความหมายและจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แมคคี กล่าว
 ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์
 หรือประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้พบเห็น หรือรับมา และพร้อมกันนั้นก็สอดแทรกความคิดเห็น
 หรือทัศนะของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้นด้วย การเขียนกวีนิพนธ์เป็นการส่งเสริมการเขียน

^๑เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓ - ๕๔

^๒William J. Walker, "Teacher Personality in Creative
 School Environments," The Journal of Educational Research,
 62 (February 1969) : pp. 243 - 244.

เชิงสร้างสรรค์ได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง แต่การให้เด็กฝึกเขียนเฉพาะบทกวีนิพนธ์ หรือการเขียนในลักษณะใดลักษณะหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ย่อมจะทำให้การฝึกหัดจำกัดอยู่ในวงแคบ ครูผู้สอนจึงควรส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ และรวมทั้งการพูดด้วย

จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

๑.๑ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของเขามีค่อสิ่งที่ได้พบเห็นด้วยตนเอง

๑.๒ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความถนัดทางการเรียนภาษา (Literary Talent) ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง

๑.๓ เพื่อเร้าให้เด็กเกิดความสนใจและมีความซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณกรรมที่ดี

๑.๔ ส่งเสริมให้เด็กเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดด้วยภาษาของเขาเอง เพื่อช่วยให้เขาเกิดพัฒนาการทางภาษา คือว่าการฝึกเขียนแบบมีกฎเกณฑ์

๒. สิ่งที่สำคัญในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียน แมคคี (McKee) ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนที่ต้องการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านประสบการณ์ตรง ย่อมจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งการฝึกหัดการเขียนด้วย การฝึกหัดการเขียนอาจจัดให้เด็กได้เขียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น การเขียนเรื่องสั้น และบทกวีนิพนธ์เนื่องในวันสำคัญ หรือเขียนเพื่อเผยแพร่ในจุลสารของโรงเรียน การเขียนคำขวัญประกอบภาพโฆษณา หรือรูปภาพ การเขียนบทความในเรื่องที่เด็กสนใจ สำหรับการส่งเสริมการเรียนเป็นรายบุคคล อาจจะให้เด็กได้ฝึกหัดบันทึกอนุทินของตนเอง สำหรับกลุ่มนักเรียน อาจจะให้บันทึกเหตุการณ์ประจำวันในชั้น ที่น่าสนใจก็ได้ นอกจากนี้ อาจจะให้นักเรียนฝึกหัดการเขียนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น บทละครสั้น ๆ เรื่องข่าวสั้น เรื่องจากประสบการณ์ เป็นต้น

๓. หลักเกณฑ์ในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แมคคี ให้ความเห็นว่า ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวในเรื่องนี้ แต่ก็มีข้อเสนอแนะในการสอนการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ ได้แก่

๓.๑ ควรจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๓.๒ การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่ต้องอาศัยการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียนอย่างเพียงพอ

๓.๓ ครูผู้สอนต้องใช้ความเพียรพยายาม และอดทนเป็นอย่างมาก

๓.๔ ควรให้นักเรียนเขียนในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด

๓.๕ ในการเขียนระยะเริ่มแรก การฝึกหัดของนักเรียนจะเป็นไปอย่างช้า ๆ อย่างไม่รีบร้อน ครูจะต้องพยายามให้เด็กเขียนออกมาในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓.๖ การพิจารณาผลงานของเด็ก ไม่ควรคาดหวังในคุณค่าทางวรรณศิลป์มากนัก

๓.๗ เมื่อเด็กมีผลงานเชิงสร้างสรรค์ออกมา ครูจะต้องประเมินผลให้เด็กทราบ เพื่อส่งเสริมกำลังใจและแก้ไขข้อบกพร่อง

๓.๘ ครูผู้สอน ควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดี และสามารถวิเคราะห์ประเมินค่างานเขียนประเภทนี้ได้

๓.๙ การที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้รับผลสำเร็จนั้น จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติโดยให้ครูและนักเรียนได้รับทราบร่วมกัน

๓.๑๐ ในการวินิจฉัยผลงานของนักเรียน ครูไม่ควรยึดหลักเกณฑ์ทางภาษามากนัก

๓.๑๑ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทุกเรื่อง เด็กจะต้องเขียนออกมา โดยใช้ความคิดและภาษาของตนเอง

๓.๑๒ ในขณะที่มีการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กันอย่างแพร่หลายในโรงเรียน ครูควรระวังการเขียนที่แอบอ้างว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานเขียนที่ลอกเลียนแบบของผู้อื่น งานเขียนที่ปราศจากคุณค่า

๔. ประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ควรสอนในระดับชั้นต่าง ๆ แมคคี (McKee) ให้ความเห็นว่า ในชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ควรจะส่งเสริมให้เด็กเขียนเรื่องราว บทร้อยกรองง่าย ๆ และบันทึกประจำวัน โดยอาจให้เขียนทั้งเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม สำหรับชั้นอนุบาลนั้น ระยะเวลาให้เด็กเป็นคนบอกเรื่องราวให้ครูเขียน ต่อมาเมื่อเด็กพอจะเขียนได้ ครูก็ให้เด็กหัดเขียน และคอยให้ความช่วยเหลือบ้างในเรื่องการสะกดคำ สำหรับเรื่องราวที่เขียนนั้นอาจเป็นไค้ทั้งจินตนาการ หรือประสบการณ์ ในการพิจารณาคุณภาพการเขียนนั้น ให้กลุ่มกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาพิจารณาเอง เนื้อเรื่องใดอยู่ในเกณฑ์ก็เก็บรวบรวมไว้ ในลักษณะเช่นนี้ อาจจะได้ผลงานทางวรรณกรรมสำหรับเด็กซึ่งเขียนโดยเด็กเองได้ วิธีหนึ่งที่จะช่วยเร้าความสนใจในการเขียนให้แก่เด็กได้ คือ การจัดหาหนังสือที่พอจะเป็นตัวอย่างมาให้เด็กได้อ่านในห้องเรียน

การเขียนบทร้อยกรอง ชั้นแรกควรเริ่มต้นด้วยการให้เด็กอ่านออกเสียงบทร้อยกรองตามครู เพื่อจะได้สังเกตเห็นจังหวะ เสียง บทร้อยกรองที่ให้อ่านอาจจะไม่เคร่งครัดในเรื่องสัมผัสมากนัก ในชั้นประถมปีที่สอง หรือปีที่สาม นักเรียนอาจเขียนบทร้อยกรองด้วยตนเองได้แล้ว

ในชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนักเรียนจะเขียนเรื่องสั้น ๆ บทร้อยกรอง และบันทึกอนุทิน ควรจะได้ฝึกหัดเขียนบทความ และบทบรรณาธิการด้วย โดยอาศัยวารสารสำหรับเด็ก หรือจุลสารของโรงเรียนเป็นเวทีฝึกการเขียนเรื่องดังกล่าว โดยฝึกให้นักเรียนได้รู้จักหยิบยกเอาปัญหา มาเขียนประกอบกับข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมทั้งเทคนิคในการเร้าความสนใจของผู้อ่านด้วย

๕. รูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา แมคคี (McKee) ได้เสนอตัวอย่างงานเขียนของเด็กชั้นประถม ซึ่งงานเขียนเหล่านี้มีรูปแบบต่าง ๆ กัน^๑

^๑ Paul McKee, Language in the Elementary School. (Houghton : Mifflin Co., 1939), pp. 208 - 223.

✓ สมิท (Smith) ผู้สนใจในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก็ได้เสนอแนะเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

๑. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีผลใหม่ หรือมีลักษณะเฉพาะตัว (Unique Result)

๒. การสอนเชิงสร้างสรรค์จะเน้นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งเป็นความคิดแบบหลายทาง ไม่จำกัดว่าจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว

๓. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องการแรงจูงใจ เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการคิด ผู้สอนจะต้องสร้างสถานการณ์ท้าทาย หรือเร้าใจให้เด็กคิดอย่างต่อเนื่องกัน

๔. ครูควรใช้คำถามเพื่อช่วยเร้าให้เด็กคิด และควรยอมรับความคิดของทุกคน โดยไม่มีการตำหนิความคิดของใครว่าโง่ หรือใช้ไม่ได้

๕. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการกระตุ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงความคิดของเขาออกมา ควรเน้นและชมเชยในเรื่องของความแตกต่าง ลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นตัวของตัวเอง และความคิดริเริ่ม

๖. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไม่ควรกำหนดคำตอบตายตัว เพราะผลงานของนักเรียน เราไม่อาจทำนายได้ว่าจะออกมาในรูปใด

๗. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการในการทำงานสำคัญเท่า ๆ กับผลงาน

๘. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น สถานที่เรียน อุปกรณ์การสอนที่จำเป็น

๙. ควรให้เด็กได้ประสบความสำเร็จมากกว่าประสบการณ์ล้มเหลว เพื่อเป็นกำลังใจสร้างงานใหม่ต่อไป

๑๐. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมให้เรียนรู้ความรู้ และทักษะต่าง ๆ และให้รู้จักประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

๑๑. การให้อ่านเรื่อง และงานเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กได้รู้จักแนวทางในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

๑๒. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาทักษะในการประเมินผล และทักษะในการวิจารณ์ โดยการแสดงผลงานของแต่ละคนในชั้นเรียน ให้เด็กฝึกคิดวิจารณ์ ประเมินผล

๑๓. ควรใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย ในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ *

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การปลูกฝังความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิด และการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ทักษะเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของครูเองก็เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าครูไม่ใจกว้าง ไม่อดทน ไม่เห็นอกเห็นใจ ไม่ส่งเสริม หรือยอมรับความคิดของเด็กแล้ว เด็กก็ไม่กล้าที่จะเขียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้ ดังนั้น ครูผู้สอนที่เข้าใจในเรื่องนี้ จะต้องเป็นผู้อดทน ใจเย็น แสดงความสนใจกระตุ้นให้เด็กสนใจในการที่จะปูพื้นฐานในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ^๒

การปลูกฝังความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ มีสภาพการณ์ที่ครูอาจจะใช้จุดใจให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากคิด อยากเขียน อยากแสดงออก หลายประการ ได้แก่

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*James A. Smith, Creative Teaching of the Language Arts in the Elementary School. (Boston : Allyn and Bacon, 1972), pp. 9 - 14.

^๒นิตยา ฤทธิโยธี, "วิธีสอนให้เด็กรู้จักเขียนอย่างสร้างสรรค์," หน้า ๖๒.

๑. การเขียนคำขวัญในโอกาสต่าง ๆ เช่น คำขวัญวันเด็ก วันครู ฯลฯ
๒. เขียนร้อยแก้วสั้น ๆ พรรณนาภาพ หรือพรรณนาความรู้สึก
๓. เขียนนิทาน
๔. แต่งเพลง หรือบทละครสั้น ๆ
๕. หากำสุภาสิต คำพังเพย มาเรียงให้คล้องจองกัน
๖. เขียนบทความประเภทต่าง ๆ
๗. เขียนเรื่องสั้น หรือนวนิยาย
๘. การเขียนชีวประวัติ
๙. การบันทึกอนุทิน
๑๐. การเขียนบทชาลัน

ระเบียบ นาคทรพพ ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางภาษา ซึ่งเป็นแนวคิดในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

๑. แนะนำให้เด็กรู้จักงานสร้างสรรค์ทางภาษาที่ดี สมควรเป็นตัวอย่างได้ เช่น บทกลอนที่ไพเราะ เรื่องสั้นที่ถูกต้องหลักวิชา นิทานที่อ่านสนุก โดยอ่านให้ฟังหรือแนะนำให้อ่านเอง
๒. แนะนำให้เด็กสังเกตเสียงของคำที่มีสัมผัสคล้องจองกัน ทำให้เกิดความไพเราะ และให้เริ่มหาคำมาผูก หรือร้อยกรองขึ้นตามใจความที่กำหนดให้ หรือที่เด็กสมัครใจจะคิดเอง
๓. แนะนำให้สังเกตธรรมชาติ และเลือกเห็นคำที่จะพรรณาธรรมชาติได้ใกล้เคียงกับความจริง โดยพิจารณาจากตัวอย่างที่มีผู้เขียนไว้แล้ว และเปรียบเทียบแง่ดีแง่ค้อยของตัวอย่างนั้น ๆ
๔. การช่วยผู้ให้เด็กสนใจที่จะแต่งคำประพันธ์ หรือแต่งเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น โดยเริ่มจากของง่ายไปหายาก เช่น อาจแปลงนิทานอีสปเรื่องง่าย ๆ เป็นกาพย์กลอน หรืออาจแทรกบทสนทนาขึ้นในนิทานเรื่องเดิม เพื่อให้มีรสชาติเพิ่มขึ้น

๕. การประกวดงานประพันธ์ต่าง ๆ ตามโอกาส เช่น ประกวดบทร้อยกรองว่าด้วยดอกไม้ สัตว์ วันสำคัญ บุคคลสำคัญ ประกวดเรียงความสุนทรพจน์ตามเนื้อเรื่องที่กำหนดให้

๖. การฝึกให้เขียนอย่างสม่ำเสมอ และตรวจแก้ที่ชม ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจที่จะสร้างงานนั้น ๆ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

๗. กิจกรรมและอุปกรณ์ ที่จะช่วยส่งเสริมในเรื่องนี้ เช่น

๗.๑ เชิญวิทยากรที่ถนัดในการแต่งคำประพันธ์มาพูด แนะนำวิธีแต่ง

๗.๒ ใช้เครื่องบันทึกเสียงอัดเสียงทำนองเสนาะจากคำประพันธ์ชนิด

ต่าง ๆ และนำมาเปิดให้นักเรียนฟัง

๗.๓ หากพามาให้นักเรียนเขียนพรรณนาเป็นบทร้อยกรองสั้น ๆ

๗.๔ ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กันหาตัวอย่างบทร้อยกรอง ร้อยแก้ว บทสุคติ อวयพร บทความสารคดีต่าง ๆ มาคิดป้ายประกาศ หรืออ่านให้เพื่อนในชั้นฟัง และวิจารณ์ว่าดี หรือบกพร่องอย่างไร

๗.๕ หาจำนวนแต่งบทร้อยกรองหลาย ๆ ส่วนวนเปรียบเทียบให้ดูว่าแต่ละส่วนที่ดี หรือค่อยในเชิงเลือกเฟ้นคำ ข้อคิดที่แยบคาย และการเล่นสัมผัสนอกในเป็นอย่างไร

๗.๖ เมื่อได้ทั้งคำประพันธ์ หรือการพรรณนาความใด ๆ แล้ว อาจให้นักเรียนวาดภาพประกอบตามจินตนาการ หรือสร้างสรรค์งานศิลปะชนิดอื่น ๆ ขึ้นอีกก็ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ เช่น แต่งเป็นบทเพลง บทละคร วาดภาพ ปั้นรูป แกะสลัก เป็นการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาศิลปะศึกษา

๗.๗ นำไปศึกษานอกสถานที่ เช่น วัดวาอารามที่สำคัญ โบราณสถานอื่น ๆ

๗.๘ ให้หัดทำหนังสือพิมพ์ประจำวัน เพื่อให้นักเรียนจะได้มีโอกาสแต่งบทร้อยแก้ว ร้อยกรอง มาลงในหนังสือพิมพ์นั้น จัดให้นักเรียนมีประสบการณ์จริงในการกล่าวคำอวयพร สุคติ ไว้อาลัย ในโอกาสที่เหมาะสม

๗.๙ แนะนำให้รู้จักวิธีเล่นดรัม แกลลอนสด ต่อสัทวา หรือประกวดคอกสร้อย

๗.๑๐ ให้มีการร้องเพลงจากบทร้อยกรองที่นักเรียนแต่ง โดยใช้นำนองเพลงไทยที่เหมาะสม

๗.๑๑ รวบรวมบทร้อยกรองของนักเรียนที่แต่งได้ดีถึงขนาด คัดหรือพิมพ์ติดไว้ในสมุดรวมร้อยกรองของชั้น *

นิคยา อุทธิโยธี ก็ได้ให้ตัวอย่างกิจกรรมเสนอแนะในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งครูผู้สอนอาจนำไปคิดแปลงให้เหมาะสมกับความต้องการได้ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น

๑. เสียงอะไร

ให้นักเรียนเล่าหรืออธิบายเสียงที่ได้ยินว่าเป็นเสียงอะไร เช่น เสียงพายุ เสียงรถยนต์ เสียงสัตว์ร้อง ฯลฯ

๒. กลอนนักเรียน

ทำกลอนพิเศษขึ้นกลอนหนึ่ง สำหรับให้นักเรียนใส่บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวที่เขาเขียนไว้ วิธีนี้เป็นการช่วยให้เด็กที่ฉลาด อาย ไม่กล้าแสดงออกได้มีโอกาสเสนอความคิดเป็นลายลักษณ์อักษร

๓. เรื่องเกี่ยวกับภาพ

ให้นักเรียนเขียนเรื่องสั้น ๆ จากภาพที่ครูนำมาให้ดู หรือเขียนเป็นบทสนทนาของตัวละครในภาพ

๔. สิ่งที่คุณชอบ หรือไม่ชอบ

ให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบ หรือไม่ชอบ โดยให้อธิบายความรู้สึกว่า เพราะเหตุไร จึงชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น สิ่งนี้

๕. ต่อเรื่องให้จบ

ครูอ่านเรื่อง นิตานสั้น ๆ ให้ฟัง พอใกล้จะจบเรื่องครูหยุดอ่านแล้วให้นักเรียนเขียนต่อเรื่องให้จบ

* ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "การส่งเสริมความคิดริเริ่มทางภาษา," หน้า ๓-๗.

๖. คำอธิบาย

ให้นักเรียนเล่าสิ่งที่ตนอยากจะได้ หรืออยากจะเป็นมาให้ฟังประมาณ ๓ อย่าง พร้อมด้วยเหตุผล

ฯลฯ

การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย ในระดับประถมศึกษา วิชาภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มทักษะ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ แสวงหาความรู้ และมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นั่นคือ เน้นในเรื่องทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้ง ๔ ทักษะนี้ จะต้องสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ไม่ได้แยกเป็นวิชาใดวิชาหนึ่ง ดังนั้น วิชา การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงไม่ได้แยกเป็นวิชาเฉพาะ แต่มีจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเขียน เพื่อใช้ประโยชน์จากการเขียนในชีวิตประจำวันได้ เขียนอย่างสร้างสรรค์ได้ มีผู้สนใจเกี่ยวกับเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมไว้บ้าง นอกจากนี้ก็มีงานเขียนที่แสดงความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับประถม ตามนิตยสารต่าง ๆ (ดูภาคผนวก)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๐๓ จุดมุ่งหมายข้อหนึ่งกล่าวว่า ให้ความเจริญทางจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แม้เนื้อหาวิชา จะไม่ได้แยกโดยเฉพาะ แต่การเรียนการสอน เด็กนักเรียนก็ย่อมจะต้องได้รับการฝึกฝนและส่งเสริมในเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์มาบ้างเหมือนกัน จึงมีผลงานของนักเรียน ปรากฏตามนิตยสารต่าง ๆ เช่นเดียวกัน สำหรับหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้มีการแยกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เป็นวิชาต่างหาก ชื่อว่า การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จัดเป็นวิชาเลือกสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งลักษณะการเรียน

นิตยา ฤทธิโยธี, "วิธีสอนให้เด็กรู้จักเขียนอย่างสร้างสรรค์,"

การสอนก็คงเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาในเรื่องการพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากเนื้อหาวิชาที่กำหนดให้เรียนอยู่แล้ว ให้อัตนัยที่มากกว่าที่เป็นอยู่นั้นเอง

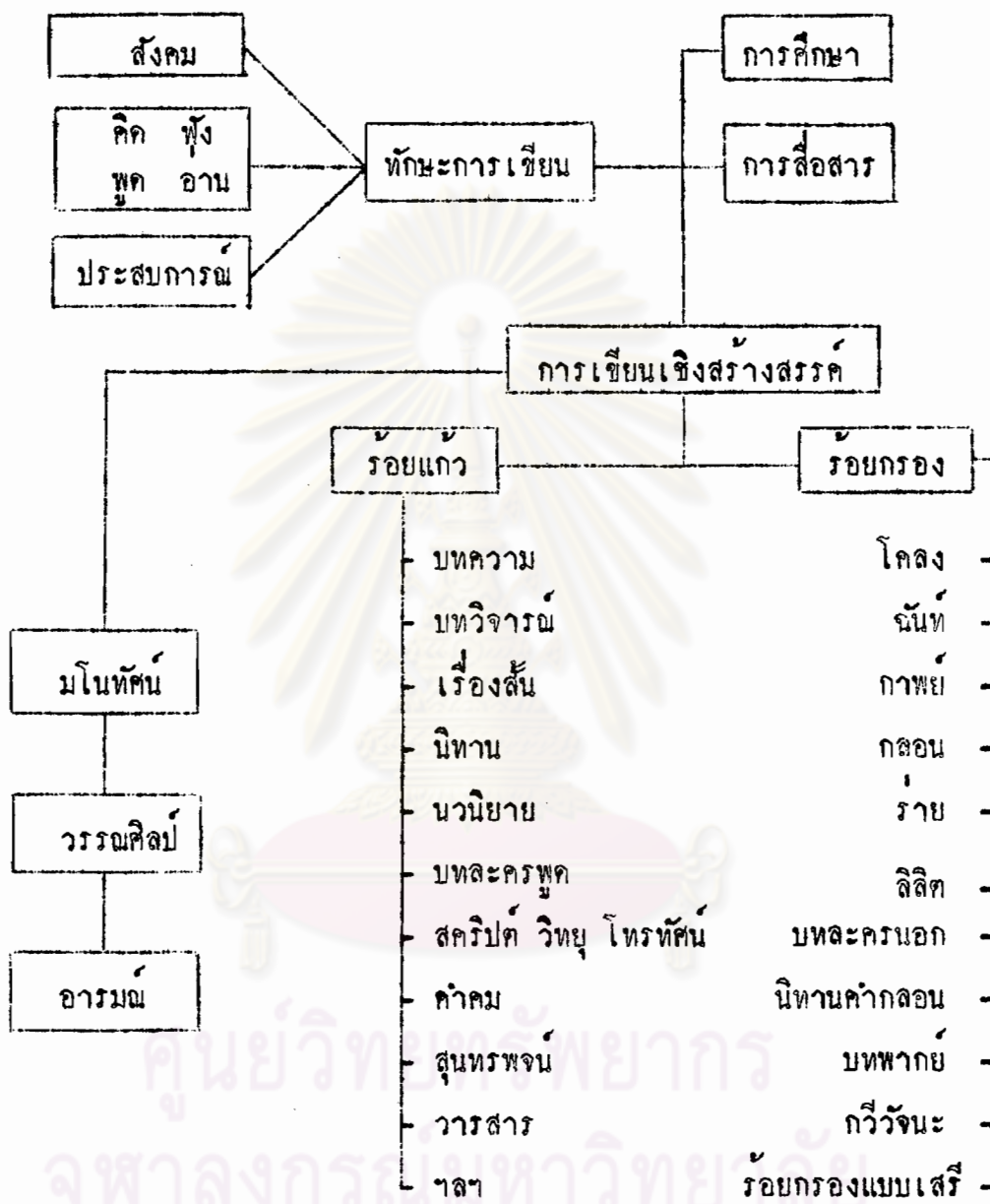
ในระบอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๑๔ แม้ว่าจะไม่ได้แยกวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้เป็นวิชาเฉพาะ แต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็กำหนดไว้ข้อหนึ่งว่า "เพื่อให้สามสิ่งในศิลปและสุนทรียภาพของวรรณคดีไทย อันเป็นทางที่จะส่งเสริมให้พัฒนาการทางจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์" ดังนั้น ในเรื่องทักษะการเขียน จึงได้มีการเน้นในเรื่องการเขียนทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง การถ่ายทอดความคิดของตนออกมาเป็นภาษาเขียนที่สละสลวย ผู้สนใจใฝ่ใจได้แจ่มแจ้ง เกิดความประทับใจ มีหน่วยงาน สถาบันบางแห่ง เช่น สมาคมภาษาและหนังสือ ได้ส่งเสริมการเขียนของนักเรียน โดยจัดสัปดาห์เยาวชนนักเขียน เป็นประจำทุกปี แต่ละปีก็จะได้ผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ดีเด่น น่าสนใจ

ผลงานของนักเรียนทุกระดับที่กล่าวมาแล้วนี้ สนับสนุนแนวคิดที่ว่า "ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในทุกคนและสามารถส่งเสริมให้เจริญงอกงามได้"

งานสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีขอบเขตกว้างขวางมาก ของไทยเราแบ่งประเภทของงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามลักษณะของการเรียบเรียงถ้อยคำ ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้เสนอแบบจำลองของแนวคิดในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ตามแผนภาพหน้า ๕๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบจำลอง "แนวคิดในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์"

แผนภาพจาก พิศมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรย์รงค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๓๕.

การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางร้อยกรอง สุจริต เพียรชอบ และ
สายใจ อินทร์พรหม ได้เสนอหลักสำคัญบางประการในการสอนให้เด็กเกิดความคิด
สร้างสรรค์ทางร้อยกรอง ดังนี้

๑. ควรนำบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้รู้จัก อ่าน หรือ
ลองถอดคำประพันธ์ เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เป็นการ
แนะนำให้นักเรียนรู้จักผลงานสร้างสรรค์ทางร้อยกรอง

๒. กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกตความแตกต่างของฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ
โดยการพิจารณาและอภิปรายร่วมกัน

๓. นักเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการเรียน เริ่มตั้งแต่การอ่านออกเสียง
การนับจำนวนคำ การส่งรับสัมผัส ฯลฯ แล้วอภิปรายสรุปเป็นลักษณะบังคับของบท
ร้อยกรอง

๔. ควรมีขั้นตอนในการสอนทุกครั้ง เช่น ชี้นำ ชี้นสอน ชี้นสรุป และ
ประเมินผล

๕. ควรหาโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนเขียนบทร้อยกรองอยู่เสมอ

๖. ควรใช้สื่อการสอนช่วย เพื่อเร้าความสนใจ และสร้างบรรยากาศใน
การเรียน

๗. ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีใจกว้าง อุดหนุน ยอมรับผลงานของเด็ก คอย
ช่วยเหลือแก้ไขผลงานและให้กำลังใจเสมอ

๘. ควรนำบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้ประกอบการสอนบ้าง เพื่อนักเรียนจะ
ได้เห็นแนวโน้มของบทร้อยกรองสมัยใหม่ที่ให้ทั้งอารมณ์และความคิด

๙. ควรคำนึงถึงกฎของการกระทำซ้ำที่จะช่วยในด้านการเรียนรู้ ฉะนั้น
หลังจากที่ได้เรียนบทร้อยกรองแต่ละประเภทไปแล้ว ควรสนับสนุนให้ทำสมุดรวบรวมบท
ร้อยกรองไว้เป็นหมวดหมู่

๑๐. ควรสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกเขียนบทร้อยกรองอยู่เสมอ เช่น
ให้แต่งเพลง แต่งคำอวยพร โต้กลอนสด จัดป้ายนิเทศ ทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน

๑๑. ควรส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การจัดตั้งชุมนุมวรรณคดีมี สปีต่าหรรณคดี การจัดนิทรรศการคำประพันธ์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนงานเขียนเชิงสร้าง สรรคานร้อยกรอง

๑๒. การประเมินผลงานเขียนบทร้อยกรองควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียน ควรจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง *

บุญนำ บุญเสรษฐ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเขียนคำประพันธ์ในชั้น มัธยมศึกษา ควรเป็นคำประพันธ์ชนิดง่าย ๆ เช่น คำขวัญ หรือคติพจน์ ครูจะต้อง เน้นให้เด็กรู้จักลักษณะคำประพันธ์ที่ตนจะต้องเขียน และเด็กจะต้องคิดหาคำที่เหมาะสม กับเรื่อง ครูต้องหาคำประพันธ์ที่ไพเราะและน่าสนใจมาให้เด็กเรียนดูในชั้น และควรฝึก ให้เด็กใช้จินตนาการของตัวเองให้มาก ครูต้องคอยแนะนำตรวจแก้ วิจารณ์งานร่วมกับ เด็ก รับฟังความคิดเห็นของเด็กด้วยความเต็มใจ ๒

ชวน เพชรแก้ว ให้อธิบายเสนอแนะว่า ถ้าหากว่าการแต่งบทร้อยกรองเป็น กิจกรรมที่ครูกำหนดให้นักเรียนแต่งในห้องเรียน ครูควรยืดเอาแนวการเขียนแบบสร้าง สรรคมาใช้ คือ ให้อิสระแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ ทั้งเนื้อหา ฉันทลักษณ์ ความยาวและ เวลาที่เหมาะสม ครูไม่ควรระบุว่าผู้เรียนต้องแต่งเรื่องนั้นเรื่องนี้ แต่ควรจะทำอุปกรณ์ มาช่วยให้เด็กเกิดความคิดที่จะเขียนบทร้อยกรองออกมาตามแนวที่ตนถนัด *

*สุจริต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์พรชัย, วิธีสอนภาษาไทยในระดับ มัธยมศึกษา, หน้า ๑๖๓ - ๑๖๕.

๒บุญนำ บุญเสรษฐ, "การฝึกทักษะการเขียนในชั้นมัธยมศึกษา," จุลสารภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา (พระนคร : กรุงเทพฯการพิมพ์, ๒๕๐๖), หน้า ๑๐๕ - ๑๒๕.

*ชวน เพชรแก้ว, "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรอง ร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," หน้า ๒๓๙.

ยุพา ขนอนคราม ให้ความเห็นว่าการสอนคำประพันธ์ร้อยกรองในโรงเรียน ไม่ควรมุ่งแต่จะให้ให้นักเรียนจำคำศัพท์ อ่านถูกต้อง หรือท่องขึ้นใจในบทประพันธ์ต่าง ๆ เท่านั้น เพราะรังแต่จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย หงุดหงิดและผิดหวัง อรรถรสแห่งภาษาที่ควรจะได้ก็จางไป ภาพพจน์จากจินตนาการก็ลบเลือน ความคิดคำนึงที่จะยลคิดออกมาในรูปแบบของสิ่งสร้างสรรค์ก็ค่อยไปกว่าที่ควรจะเป็น^๑

นัยนา สุทธิธรรม ได้ศึกษาพบว่า การสอนบทร้อยกรองนั้น สิ่งที่ครูจะพึงเสียมิได้ คือ จะต้องสอนลักษณะข้อบังคับโดยทั่วไปของฉันทลักษณ์โบราณเสียก่อน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ทางคำร้อยกรองให้แก่นักเรียน หลังจากนั้นจึงค่อยสอนข้อบังคับในคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ อาจเริ่มจากกลอน หรือ กาพย์ ซึ่งถือว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดที่ง่ายที่สุด^๒ แต่การศึกษาเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ ถ้าทำไปในรูปของการท่องจำกฎเกณฑ์และตัวอย่างก็อาจจะเป็นเรื่องน่าเบื่อ แต่ถ้าศึกษากันในแง่ที่ว่า ฉันทลักษณ์แบบใดเป็นสื่อความหมายได้เหมาะสมอย่างไร ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาก^๓

นอกจากนี้ ในต่างประเทศ ก็ได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าในเรื่องการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ยุพา ขนอนคราม, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๓.

๒. นัยนา สุทธิธรรม, "ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย," หน้า ๒๑๕.

๓. เจตนา นาควิริยะ, "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี," ใน วรรณคดี ไวยากรณ์ วรรณคดี (พระนคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๕.

วิลสัน (Wilson) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสอนเขียนบทร้อยกรองว่า การจัดประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด กิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน ควรที่จะได้ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกฝนด้านการใช้จินตนาการ และพยายามให้เด็กได้คุ้นเคย กับท่วงทำนอง เสียง สีสมา จังหวะ และรูปแบบของบทร้อยกรองอยู่เสมอ *

เคนเนดี (Kenedy) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนร้อยกรองในระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจนำมาดัดแปลงใช้ในระดับอื่น ๆ ได้ ดังนี้

๑. จัดประสบการณ์ทางด้านร้อยกรองแก่เด็ก โดยการให้เขาได้อ่าน ได้ ฟังบทร้อยกรอง ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่ใกล้และไกลตัว เพื่อช่วยส่งเสริม จินตนาการในการเขียน

๒. ครูควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการสร้างสรรค์งานร้อยกรองได้ เช่น การเดินละคร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๓. ให้เด็กเริ่มเขียนบทร้อยกรอง โดยการช่วยกันเขียนเป็นกลุ่ม ก่อนที่จะให้เป็นรายบุคคล เพราะจะช่วยให้เด็กมีความสุขในการทำงาน และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการเขียนครั้งต่อ ๆ ไป แต่ครูจะต้องคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิด

๔. ควรเลือกหัวข้อที่จะให้เขียน ให้เหมาะกับวัยและเพศของเด็ก

๕. จัดกิจกรรมที่ทุกคนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมอย่างอิสระ

๖. ยอมรับยกย่อง สนับสนุน และส่งเสริม ในความพยายามที่จะสร้างสรรค์งานของเด็กอยู่เสมอ แนววลักษณะของร้อยกรองนั้นจะแปลก ผิดแปลกไปจากฉันทลักษณ์ก็ตาม

*Roy R. Wilson, "Poetry Writing - Exercise in Creativity," in Teaching Children Language Arts, (West Nyack, N.Y. : Parker Publishing Co., Inc., 1975), pp. 137 - 139.

๗. ให้กำลังใจ และติดตามผลงานของเด็กอย่างสม่ำเสมอ นำผลงานของเด็กมาอ่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่ครูต้องระวังการพูด วิจารณ์ผลงานนั้น ๆ อย่าให้เป็นการสะกັตกันความคิดของเด็ก หรือทำให้เด็กเสียกำลังใจ^๑

นอกจากนี้ เฮนนิ่ง (Henning) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการสอนร้อยกรองสำหรับเด็กนั้นขึ้นอยู่กับตัวครูมากกว่าอิทธิพลของศิลปภาษา ฉะนั้น ครูที่จะสอนการเขียนร้อยกรองแก่เด็กจึงจำเป็นต้องมีความรักและสนใจในการร้อยกรอง มีบุคลิกภาพ และทัศนคติในทางคิดสร้างสรรค์^๒

การประเมินผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การประเมินผลงานของเด็ก จึงไม่ควรยึดความคิดของครูผู้สอนเป็นเกณฑ์ว่า เด็กจะต้องเขียนอย่างนั้นอย่างนี้ ทั้งไม่ควรพิจารณาตัดสินผลงานของเด็ก โดยการนำผลงานของเด็กทุกคนมาเปรียบเทียบกัน เพราะความคิดของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน แล้วแต่วัย วุฒิภาวะ ความรู้ และประสบการณ์ ของแต่ละคน ควรพิจารณาจากความสามารรถและพัฒนาการเฉพาะตัวเด็ก โดยเกณฑ์นั้นจะต้องเกิดจากการตกลงเห็นพ้องต้องกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

บรุก (Brook) และ วอเรน (Warren) ได้เสนอแนะเกณฑ์ในการตัดสินงานเขียนคำร้อยกรอง ไว้ดังนี้

^๑Larry D. Kenedy, "Teaching Poetry and Prose," in Teaching the Elementary Language Arts, (New York : Harper & Row, 1975), pp. 212 - 217.

^๒Dorothy Grant Henning, "Let Children Enter the Realm of Poetry," in Content and Craft : Written Expression in the Elementary School, (Englewood, N.J. : Prentice-Hall, 1973), p. 186.

๑. ความคิดริเริ่มที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ซ้ำแบบใคร
๒. การเลือกใช้คำในเรื่อง และการใช้จินตนาการในการเขียน
๓. แบบแผนของบังคับของมหรรยกรอง *

บุพพา ฆนออนคราม ใค้เก็บความจากงานเขียนของ วอลเตอร์ เกี่ยวกับ
เกณฑ์ที่จะช่วยในการประเมินผลงานร้อยกรองของเด็ก ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความริเริ่ม (Originality) ไม่ว่าจะเป็งานของเด็กในระดั
ชั้นใดก็ตาม งานเขียนร้อยกรองควรจะแสดงให้เห็นถึงความริเริ่ม ทั้งในค่านความคิด
และการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนของตนเอง
๒. ความจริงใจ (Sincerity) คือ การที่ผู้แต่งคิดอย่างไรจะแสดง
ความรู้สึกออกมาตามความคิดนั้น ๆ
๓. ความคิดฝัน (Imagery) เป็นความคิดที่ใหม่และสทิส ไม่ได้เลียน
แบบผู้ใด
๔. แนวความคิด (Idea) ไม่ได้หมายถึงสิ่งใหม่แปลกใหม่ของโลก แต่
หมายถึง ความแปลกใหม่สำหรับผู้เขียนร้อยกรองเรื่องนั้น ๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง
และภาษาสำนวนที่เขียน
๕. มีความรู้สึก (Feeling) ที่สทิสใ่วโนมหรือกรอง ซึ่งเป็นความ
รู้สึกที่ตรงไปตรงมาอย่างเด็ก ๆ ไม่ใช่ความรู้สึกที่ลึกซึ้งอย่างเช่นหรือกรองของผู้ใหญ่
๖. มีความเป็นสากล (Universality) เป็นงานร้อยกรองที่แต่งแล้ว
ให้ประโยชน์ และคุณค่าเท่ากับเด็กคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน เป็นเรื่องที่เกิดวัยเดียวกัน
มีความรู้สึกเช่นนั้นด้วย เช่น ความรักนั้ ความสนุกสนาน
๗. ความเป็นเอกภาพ (Unity) เป็นอันหนึ่งอันเดียวในการเขียนเรื่อง
นั้น ๆ โดยตลอด ไม่สับสนปนเปกัน จนหาความเกี่ยวโยงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ได้

*C. Brook, and R.P. Warren, Understanding Poetry, 3d ed.
(New York : Holt Rinehart and Winston, 1960), p. 388.

๘. จังหวะ (Rhythm) การเขียนร้อยกรองไม่ใช้การนำร้อยแก้วมาแบ่งออกเป็นวรรค ๆ แต่ร้อยกรองต้องมีจังหวะ สัมผัส และรูปแบบโดยเฉพาะ แม้กระทั่งลักษณะกลอนเปล่า (Free Verse) ก็ยังต้องมีจังหวะเช่นกัน

๙. ความถูกต้อง (Accuracy) ถูกต้องทั้งในด้านการใช้ถ้อยคำ และไวยากรณ์ ข้อความไม่ซ้ำซาก วนเวียนไปมา หรือใช้ภาษาวิจิตรพิสดารจนเกินไป

๑๐. มีความสำคัญทางศิลปะ (Artistic Significance) คุ้ได้จากความวิริว่มี การสอดแทรกอารมณ์ ตลอดจนการวางรูปแบบและดำเนินเรื่องของร้อยกรองนั้น ๆ

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน ได้เสนอแนะข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจนำไปปรับปรุงใช้ในการประเมินผลงานเขียนคำร้อยกรองได้ ข้อควรพิจารณาคงกล่าว ได้แก่

๑. เนื้อเรื่อง พิจารณาแนวคิด การจัดระเบียบความคิด การขยายความแจ่มแจ้ง ชัดเจน

๒. การใช้ภาษา พิจารณาการใช้คำที่ตรงความหมาย เหมาะสม ระดับภาษาถูกต้อง เรียงลำดับคำได้ดี แต่ละย่อหน้ามีเอกภาพ ใช้สำนวนโวหาร คำสุภาพิตต่าง ๆ ได้ถูกต้องตรงความหมาย

๓. รูปแบบ เขียนถูกรูปแบบการเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่

๔. กลไยประกอบการเขียนอื่น ๆ ได้แก่ ตัวสะกดการันต์ ความสะอาดเรียบร้อย ๒

๑) ุพา ขนอนคราม, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำร้อยกรองสำหรับชั้นประถมปีที่ ๔," หน้า ๓๕ - ๓๖.

๒) ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๔ - ๑๒.

พิศมัย สิงห์แก้ว ได้เก็บความจากข้อเขียนของ ฟอเลย์ (Foley) ซึ่งกล่าวถึงสิ่งที่ควรระวังในการเขียน คือ

๑. ความคิด (Ideas) ได้แก่ เนื้อหาตรงประเด็น มีเหตุผล และ น้ำเสียง (Tone)

๒. การเรียบเรียงเนื้อหา (Organization) ได้แก่ เน้นสิ่งที่ควร เน้น มีเค้าโครงความคิดที่เป็นระเบียบ

๓. ลีลาการเขียน (Style) แสดงความเป็นต้นคิด มีท่วงทำนอง เฉพาะตน

๔. กลไกในการเขียน (Mechanics) ได้แก่ การสะกดการันต์ วรรคตอน และไวยากรณ์

๕. การเลือกใช้คำ (Choice of words) ได้แก่ ความชัดเจน เลือกคำให้ตรงความหมายว่าใช้คำมีความหมายตรง หรือความหมายโดยนัย และการเลือกใช้คำตามระดับของภาษา *

ชวน เพชรแก้ว ก็ได้เสนอแนะในเรื่อง การวัดผลการเขียนบทร้อยกรอง ไว้ว่า ผู้สอนควรระวังวัดผลการเขียนบทร้อยกรองควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ควร สอบเพียงครั้งเดียวเมื่อจบเนื้อหา เพราะจะเป็นการวัดที่ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ส่วนการตรวจงานเขียน ผู้สอนควรชี้ข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้เขียน ไม่ควรทำให้ผู้เขียนท้อใจ การแบ่งคะแนนในการวัดผล ควรจะเป็น คะแนนเก็บ ๖๐ % และสอบปลายภาคเพียง ๔๐ % และเกณฑ์การให้คะแนนในงาน แต่ละชิ้น ถ้าคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ควรแบ่งให้คะแนนดังนี้

*พิศมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์งค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์," หน้า ๓๗.

ความคิดและการดำดึกความคิด	๔	คะแนน
รูปแบบฉันทลักษณ์ถูกต้อง	๓	คะแนน
สำนวนภาษาไพเราะ	๓	คะแนน ๑

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ชวน เพชรแก้ว, "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรอง
ร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," หน้า ๒๔๕.

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การสอนเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย เพิ่งจะเริ่มตื่นตัวในเวลาไม่กี่ปีมานี้ ทั้ง ๆ ที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเก่า ก็ได้กำหนดไว้ แต่ก็ไม่ค่อยมีผู้ใฝ่สนใจศึกษาค้นคว้ากันอย่างจริงจัง คำว่าความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็หายาก ดังนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงมีน้อยมาก ผู้วิจัยบางท่านก็ไม่ได้กล่าวถึงการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับการสอนการเขียน ซึ่งอาจรวบรวมได้ดังนี้

✓ ปีการศึกษา ๒๕๑๘ นัยนา สุทธิธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผลการวิจัยปรากฏว่า ลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์โบราณ โดยเฉพาะสัมผัสเป็นสิ่งที่นักเขียนบทร้อยกรองร่วมสมัยยังมีคึดอย่างเคร่งครัด ยกเว้นคำประพันธ์ประเภทกลอนเปล่าที่ปลอดสัมผัส เพราะฉะนั้น สิ่งที่ครูจะทิ้งเสียไม่ได้ คือ จะต้องสอนลักษณะข้อบังคับโดยทั่วไปของฉันทลักษณ์โบราณเสียก่อน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ทางคำร้อยกรองให้แก่ นักเรียน หลังจากนั้นจึงค่อยสอนข้อบังคับในคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ อาจเริ่มจากกลอน หรือ กาพย์ ซึ่งถือว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดที่ง่ายที่สุด

✓ ปีการศึกษา ๒๕๑๘ ขวน เพชรแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" จากผลการวิเคราะห์พบว่า งานเขียนบทร้อยกรองส่วนใหญ่ยังนิยมแต่งโดยยึดฉันทลักษณ์โบราณอยู่ มีนักเขียนบทร้อยกรองบางคนเท่านั้นที่พยายามปรับปรุงฉันทลักษณ์โบราณให้เป็นลักษณะแบบฉบับของตน ... การ

นัยนา สุทธิธรรม, "ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย."

ใช้คำ พบว่า นักเขียนส่วนใหญ่ใช้คำกระทบอารมณ์ ... ในด้านแนวความคิด ก็มีทั้ง ยึดหลัก "ศิลป์เพื่อศิลป์" และ "ศิลป์เพื่อชีวิต" ดังนั้น การสอนการเขียนบทร้อย กรองในปัจจุบัน จึงสมควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนทั้งโครงงานหลักเกณฑ์ และไม่เคร่ง ครัดจนหลักเกณฑ์ เพื่อให้เด็กแสดงความคิดออกได้อย่างเสรี *

นับว่า งานวิจัยของ นัยนา สุทธิธรรม และ ชวน เพชรแก้ว เป็นงาน วิจัยที่ริเริ่มนำบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนการแต่งคำประพันธ์ ซึ่ง เป็นแนวทางในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างหนึ่ง

ปีการศึกษา ๒๕๑๔ ชะอุม วิบูลย์ศรี ได้วิจัยเรื่อง "การสอนทักษะการ ใช้สัญลักษณ์ในการเขียนความเรียงแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์สามารถเขียนความเรียง โดยใช้คำ สัญลักษณ์ได้ เมื่อได้เรียนวิธีเขียนตามแบบจำลองการสอนแล้ว และค่าเฉลี่ยของ คะแนนก่อนทดลองสอนและหลังทดลองสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า โดยเฉลี่ยแล้ว นักเรียนได้คะแนนจากการทดสอบเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนตามแบบจำลอง การสอนนี้แล้ว^๒

งานวิจัยของ ชะอุม วิบูลย์ศรี ก็นับว่าเป็นการสอนการเขียนเชิงสร้าง สรรค์เช่นเดียวกัน เพราะ "การใช้คำสัญลักษณ์" เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ภาษาเขียน สร้างสรรค์

^๑ชวน เพชรแก้ว, "การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเขียนบทร้อยกรอง ร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย."

^๒ชะอุม วิบูลย์ศรี, "การสอนทักษะการใช้คำสัญลักษณ์ในการเขียนความเรียง แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยม- ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔)

✓ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ประชุมพร สุกรเจริญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒" ผลการวิจัยปรากฏว่า หลังการใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้น คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford) มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนการใช้แบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ แสดงว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด"

พิศมัย สิงห์แก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรย์งค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" ปรากฏผลว่า การสอนโดยเรื่องสั้นของมนัส จรรย์งค์ เป็นสื่อ หรือโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าการสอนโดยแบบธรรมดา หรือสอนโดยใช้หลักเกณฑ์การเขียน ๒

✓ ในปีเดียวกันนี้ บุปผา ขนอนคราม ก็ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔" ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูภาษาไทยในโรงเรียนประถมของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนประชาบาลต่างมีความเห็นตรงกันว่า แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำร้อยกรองนี้เป็นแบบฝึกที่นำไปใช้ประกอบการสอนเขียนร้อยกรองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้อย่างเหมาะสมมาก ๓

๑ ประชุมพร สุกรเจริญ, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒."

๒ พิศมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรย์งค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์."

๓ บุปผา ขนอนคราม, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์คำร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔."

งานวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. ๑๙๖๕ เบนท์ลีย์ (Bentley) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้นิสิตมหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวน ๗๕ คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของมินเนโซตา form x ผลปรากฏว่า ความรู้ความเข้าใจ และความจำไม่มีสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่า การสอนให้เด็กเพียงแต่ท่องจำและเข้าใจเท่านั้น ไม่ได้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และอาจเป็นการสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย เพราะถ้าทุกคนมุ่งแต่จะท่องจำแล้ว ความคิดความอ่านก็ไม่คล่อง ดังนั้น การเรียนการสอนควรให้เด็กรู้จักคิดและคิดได้หลายแง่หลายมุม ไม่เชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว และต้องสอนให้เด็กรู้จักประเมินค่าด้วย *

ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ โทมัส (Thomas) ได้วิจัยเพื่อศึกษาว่า การวิจารณ์งานเขียนของนักเรียนโดยใช้วิธีต่าง ๆ จะมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของการเขียน และต่อทัศนคติที่มีต่อการเขียนหรือไม่ เขาทดลองโดยใช้การวิจารณ์ ๓ แบบ คือ การชมเชย การวิจารณ์ขอมกพร่อง และการไม่เขียนคำวิจารณ์เลย กับนักเรียนระดับมัธยมจากโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเท็กซัส ซึ่งแบ่งกลุ่มตามระดับความสามารถเป็น ๓ กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน โดยใช้ The California Short Form Test of Mental Maturity

ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. แบบของการวิจารณ์งานเขียนมีผลต่อปริมาณงานเขียนของนักเรียน และมีผลต่อนักเรียนกลุ่มเก่ง มากกว่ากลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อน

* Joseph C. Bentley, "Creativity and Academic Achievement," The Journal of Educational Research 59 (1965) pp. 269 - 272.

๒. แบบของการวิจารณ์ไม่ทำให้ปริมาณและคุณภาพของงานเขียน และทัศนคติที่มีต่อการเขียนของเพศชาย และเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๓. การวิจารณ์งานเขียนแบบชมเชย มีประสิทธิภาพในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเขียนได้มากกว่าการวิจารณ์อีก ๒ วิธี *

ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เดล (Del) ได้ทดลองสอนกวีนิพนธ์ เขานำกวีนิพนธ์ที่แต่งในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ มาทดลองสอน ๒ ภาคเรียน ภาคแรกสอนแบบทั่วไป ภาคหลังสอนโดยวิธีเปรียบเทียบกวีนิพนธ์ให้เห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจกวีนิพนธ์บทใดบทหนึ่งโดยเฉพาะได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งตามต้องการ และให้เขียนบทวิจารณ์กวีนิพนธ์ยาว ๆ ๒ บท ของกวี ๒ ท่าน ผลปรากฏว่า การสอนแบบวิธีหลังได้ผลดีที่สุด ๒

ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ โอเวนส์ (Owens) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าโดยให้เรียนโปรแกรมการอ่าน โดยให้เรียนโปรแกรมการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ ก็เพื่อค้นหาผลของการเรียนโปรแกรมการอ่านที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โปรแกรมการอ่านนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการเสริมทักษะทางภาษาให้นักเรียน และเคยใช้ควบคู่กับการสอนอ่านแบบเก่ามาแล้ว

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๓ กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง ๑ กลุ่มจำนวนนักเรียน ๓๒ คน กลุ่มควบคุม กลุ่มที่ ๑ จำนวนนักเรียน ๓๒ คน และกลุ่มควบคุมกลุ่มที่ ๒ ซึ่งต่อมาได้เข้าไปเรียนร่วมกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้เรียนโปรแกรมการอ่าน มีนักเรียนจำนวน ๑๓ คน

*Carroll Gee Thomas, "The Effect of Written Comment on Expository Composition," Dissertation Abstracts (31 January, 1971), p. 3412.

^๒Fambrough Del, "Teaching Nineteenth Century Poetry in a High School English Classes," Research in Education 7(May 1972), p. 104.

โปรแกรมการอ่าน เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนเข้าไปบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องจากประสบการณ์ของเขาเองในเครื่องบันทึกเสียง จากนั้นให้พนักงานพิมพ์คัดถ่ายทอกรื่องที่นักเรียนแต่ละคนเล่า แล้วแจกจ่ายเรื่องนั้น ๆ ให้นักเรียนทุกคนได้อ่าน โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ในการอ่าน

ในการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์จากรูปภาพ ๑ ภาพ โดยมีภาพให้เลือก ๔ ภาพ จากนั้น ก็รวบรวมเรื่องที่นักเรียนเขียนมาตรวจแก้ไขเกี่ยวกับการสะกดคำ และเครื่องหมายวรรคตอนให้ถูกต้องนำไปพิมพ์ แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาและทางการ เขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผู้พิจารณาตัดสินและจัดอันดับ

จากการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ใช้เกณฑ์วินิจฉัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการจัดอันดับผลงานของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม หากจำแนกตามเพศแล้ว พบว่า นักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนชาย ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ นอกจากนี้ ยังได้พบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมกลุ่มที่ ๒ ที่มีนักเรียนจำนวน ๑๓ คน ซึ่งได้เข้าเรียนร่วมกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้เรียนโปรแกรมการอ่าน *

ในปีเดียวกัน วิลเลียมสัน (Williamson) ได้ศึกษาเรื่องเทคนิคการจูงใจ ๓ วิธี ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การวิจัยนี้ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ ๒ ทาง ๓ ระดับ จากการจัดอันดับคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน เพื่อที่จะค้นหาพัฒนาการความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนนิเวศวิทยาระดับประถมศึกษา ๓ จำนวน

* Francis Louis Owens, "A Study of Creative Writing Ability of Third Grade Students in a Communication Skills Through Authorship program," Dissertation Abstracts 33 (January 1973), p. 3485.

๓๐ คน และนักเรียนผิวดำชั้นประถม ๓ จำนวน ๓๐ คน โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโต้ตอบอย่างฉับพลันจากหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ วิธีการก็คือ แจกของเล่นที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องให้นักเรียนเล่นพร้อมกับกำหนดเวลาให้คิด นอกจากนี้ ก็อาจจะให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง และให้เวลาคิดเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การวิจัยยังมุ่งที่จะค้นหาความแตกต่างของความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างผิวอีกด้วย

ผลการทดลองปรากฏว่า พัฒนาการความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการเสนอแนะไว้ว่า ควรจะมีการวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากว่านี้

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เซนต์ โรเมน (St. Romain) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเด็กที่ไคว้มีสิ่งเร้าต่างกัน จุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ คือ การค้นหาสิ่งเร้าที่มีผลต่อการสร้างเสริมคุณภาพของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก ก่อนหน้านี้เคยมีการสำรวจหนังสือเรียนวิชาภาษา ชั้นประถมศึกษาที่ตีพิมพ์ออกมาใหม่ ๆ ได้พบว่า ประเด็นอภิปรายและ/หรือ รูปภาพ นับว่าเป็นสิ่งเร้าที่เหมาะสมกับการสร้างเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา อย่างไรก็ตาม ได้มีการวิจัยภายหลังอีกเพียงเล็กน้อยที่ยืนยันว่า องค์ประกอบของหนังสือเรียนดังกล่าวเป็นสิ่งเร้าที่ใช้การได้สำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การวิจัยนี้ ได้ศึกษาถึงการใชภาพยนตร์และภาพนิ่ง เพื่อเป็นสิ่งเร้าในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏว่า สิ่งเร้าทั้งสองอย่างนี้มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน

Judy Ruth Wimbis Williamson, "A Study of Three Motivation Techniques for Creative Writing," Dissertation Abstracts 33 (January 1973), p. 3490.

สำหรับการตั้งประเด็นอภิปรายนั้น ก่อนหน้านี้ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบ การตั้งประเด็นอภิปรายจากรูปภาพที่กำหนดให้กับสิ่งเร้าอย่างอื่น ผลปรากฏว่า การใช้วิธีตั้งประเด็นอภิปรายได้ผลน้อยกว่าสิ่งเร้าอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าผล การศึกษานี้ขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการสอนภาษา *

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ โวลเทอร์ (Wolter) ได้ศึกษาเรื่องผลของการส่ง ผลย้อนกลับในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลของการวิจัยปรากฏว่า

๑. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่ยังไม่มีทักษะในการเขียนทางไวยากรณ์ โดยเฉพาะ การให้เขียนเรื่องอภินิหารประหลาด ๆ พร้อมกับครูให้คำติชม เพื่อเสริมกำลังใจ จะช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงวิธีเขียนของเขาให้ดีขึ้นได้

๒. นักเรียนที่รู้จักประเมินผลตัวเองในการเขียนอยู่เสมอ พร้อมทั้งมีการ เขียนกราฟแสดงความก้าวหน้าในการเขียน อย่างน้อยที่สุดเป็นผู้ที่มีความสามารถทัดเทียม กับนักเรียนที่คอยรับฟังคำติชมจากครูแต่ฝ่ายเดียว ๒

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เคอร์นส์ (Kearns) ได้ศึกษาเรื่องผลของการผ่อนคลายและการชี้แนะจินตนาการที่มีต่อการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีพรสวรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, ๕ และ ๖

* Madeleine Duvic St. Romain, "A Study of Differences in Creative Writing of Children Under Varying Stimuli," Dissertation Abstracts 36 (July 1975), p. 244.

๒ Daniel Ralph Wolter, "Effect of Feedback on Performance on a Creative Writing Task," Dissertation Abstracts 36 (April 1976), p. 6573.

ผู้วิจัยได้นำนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ชั้น มาละกัน แล้วแบ่งเป็นกลุ่ม
 ทดลอง ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่ง กำหนดให้เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดเพื่อผ่อนคลายสมอง และ
 ชี้นำด้านจินตนาการ จำนวน ๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที ต่อสัปดาห์ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง กำหนด
 ให้เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการทางวิชาคณิตศาสตร์ จำนวนเวลาเท่ากัน ในชั่วโมง
 ที่ ๔ นักเรียนทุกคนได้ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance
 Tests for Creative Thinking) โดยทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา ฉบับ ก.
 เพื่อวัดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อความจาก
 หัวเรื่องที่ว่า "ถ้าฉันมีปีก ฉันจะ" ให้ความยาวหนึ่งหน้ากระดาษ

ในการวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการคิดสร้างสรรค์
 และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ได้ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน ๒ ทาง
 การตรวจให้คะแนนของการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์
 (Torrance) ได้กระทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการตรวจให้คะแนนการเขียนเชิงสร้าง
 สร้าง ก็ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๔ ท่าน ให้คะแนนอย่างอิสระ โดยใช้มาตราส่วนประมาณ
 ค่า ๓ ช่อง ซึ่งพิจารณาถึงความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่น
 (Flexibility) และความคิดริเริ่ม (Originality) ในการใช้ภาษาให้
 สอดคล้องกับแบบทดสอบของทอร์แรนซ์ (Torrance)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ๒ ทาง ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถ
 ของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญ ความแตกต่างนี้มีความสอดคล้องกันทั้งในระดับชั้น และในขอบข่ายความสามารถ
 ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่ ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่น และความ
 คิดริเริ่ม และยังได้พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านความคิด
 สร้างสรรค์มากกว่านักเรียนชั้นอื่น ๆ

สำหรับผลของการฝึกฝนการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นยังสรุปไม่ได้ เนื่องจาก
 ผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณางานเขียนของนักเรียนนั้น ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเป็น

แนวเดียวกัน *

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Phyllis Keeseey Rearn, "The Effect of Relaxation and Guided Imagery on the Creative Thinking and Writing of Fourth, Fifth and Sixth Grade Students Identified as Gifted," Dissertation Abstracts 40 (July 1979), p. 83.